

Абдул-Қадим Заллум

ДЕМОКРАТИЯ КУФР НИЗОМИ

УНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШ ҲАМ,
ТАТБИҚ ЭТИШ ҲАМ, УНГА
ЧАҚИРИШ ҲАМ ҲАРОМДИР

ҲИЗБУТ ТАҲРИР
НАШРЛАРИДАН

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا
بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ
أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾ وَإِذَا قِيلَ
لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ
صُدُودًا ﴿٦١﴾

– „Эй мўминлар, Оллоҳга итоат қилингиз ва пайғамбарга ҳамда ўзларингиздан бўлган (яъни мусулмон) ҳокимларга бўйсунингиз! Бордию бирон нарса ҳақида талашиб қолсангиз, - агар ҳақиқатан Оллоҳга ва охират кунига ишонсангиз - у нарсани Оллоҳга ва пайғамбарига қайтарингиз! Мана шу энг яхши ва энг чиройли ечимдир. (Эй Муҳаммад), ўзларини сизга нозил қилинган нарсага (Қуръонга) ва сиздан илгари нозил қилинган нарсаларга иймон келтирган, деб ҳисоблайдиган (айрим) кимсаларнинг шайтонга ҳукм сўраб боришни истаётганларини кўрмадингизми? Ҳолбуки, уларга унга ишонмаслик буюрилган эди. (Чунки) шайтон уларни бутунлай йўлдан оздиришни истайди. Қачон уларга: „Оллоҳ нозил қилган Китобга ва пайғамбар ўғитларига келинглар“, дейилса, бу мунофиқларнинг сиздан қаттиқ юз ўгирганларини кўрасиз”. [4:59-61]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- Кофир ғарб мусулмонларнинг юртларига олиб кирган демократия Исломга ҳеч қандай алоқаси бўлмаган куфр низомидир. Бу низом ўзининг умумий тушунчалари, майда тафсилотлари, ҳосил бўлиш манбаи, келиб чиқиш ақидаси, қурилган асоси, олиб келган фикр ва қонунларида Ислом аҳкомларига тамоман зиддир.

Шунинг учун, уни қабул қилиш ҳам, (ҳаётга) татбиқ этиш ҳам, унга даъват қилиш ҳам мусулмонларга қатъий ҳаромдир.

- Демократия - ҳокимларнинг зулми ва уларнинг дин номидан ҳукмронлик қилишдан қутулиш учун инсонлар тузган ҳокимият низомидир. Шундай экан, бу низомнинг манбаи инсонлар бўлиб, унинг самовий ваҳйга ёки динга алоқаси йўқдир.

Демократиянинг пайдо бўлиш сабаби: Европада ҳокимлар: «Ҳоким - Оллоҳнинг ердаги вакили, у инсонларга Оллоҳнинг салтанати билан ҳокимлик қилади. Оллоҳ унга қонун чиқариш ва уни ижро қилиш ҳуқуқини, яъни инсонлар устидан ўзи чиқараётган қонунлар билан ҳукм юритиш ҳуқуқини берган, чунки у ўз ҳокимиятини инсонлардан эмас, Оллоҳдан олади»,- деб даъво қилар эдилар. Улар шу даъвога асосланиб инсонларга зулм қилишар ва хожа ўз қулига хўжайинлик қилганидек хўжайинлик қилар эдилар.

Оқибатда, улар билан халқ ўртасида кураш вужудга келди. Бир қанча файласуф ва мутафаккирлар оёққа туриб, ҳукм (бошқарув) мавзусини чуқур ўргандилар ва инсонларни бошқариш учун янги низом ўйлаб чиқдилар. Бу низом демократия низоми эди. Бу низомга кўра, халқ ҳокимият манбаидир. Ҳоким ўз ҳокимиятини халқдан олади. Сиёдат-хўжайинлик ҳам халқникидир. Халқ ўз иродасига ўзи эга, у билан ўзи шуғулланади ва уни ўз хоҳишига кўра бошқаради. Бирор киши унга ҳукмронлик қилолмайди, унинг ўзи хўжайин. Қонунларни халқнинг ўзи чиқаради. Халқ шу қонунлар билан бошқаради ва шуларга мувофиқ ҳаёт кечиради. Ҳокимларни ҳам халқ сайлайди, токи улар халқни халқнинг ноиби сифатида, халқ чиқариб берган қонунлар билан бошқарсин.

Шулардан хулоса қилиш мумкинки, демократия низомининг манбаи фақат инсонлар бўлиб, унинг ваҳйга ёки динга алоқаси йўқдир.

- Демократия ғарб сўзи ва атамаси бўлиб, «халқ ўзи чиқарган қонун билан ўзини бошқариши»,- демакдир. Яъни халқ мутлақ хўжайин - Сиёдат (хўжайинлик) соҳиби ҳам унинг ўзи, ҳокимият тизгини ҳам унинг қўлидадир. У ўз иродаси билан ўзи шуғулланиб, уни ўзи бошқаради. Халқ ўз ҳокимиятидан ўзга ҳокимият олдида жавобгар эмас. Сиёдат соҳиби деган эътибор билан, ўзи сайлаган депутатлар воситасида низом ва қонунларни чиқаради ва буларни ўзи тайинлаган ҳоким ва қозилар воситасида ижро қилади. Ҳоким ва қозилар - халқ ҳокимият манбаи, деган эътибор билан - ўз ҳокимиятларини ундан оладилар. Ҳар бир шахс давлат қуриш, ҳокимларни сайлаш, низом ва қонунлар чиқаришда бир хил ҳуқуққа эгадир.

Демократия яъни халқ ўзини-ўзи бошқариши, бу бутун халқ бир жойга йиғилиб, ўзини бошқарадиган низом ва қонунларни ишлаб чиқиши ва ўз ишларини тасарруф қилишини, шунингдек суд фаолиятига доир ишлар билан шуғулланишини англатади.

Одатда бутун халқ ташриъий (қонун чиқарувчи) ҳайъат бўлиши учун бир жойга йиғилиши мумкин эмас. Шу сабабли, халқ қонун чиқарувчи ҳайъатга ўзининг бир қанча вакиллари сайлайди. Булар депутатлар палатаси (кенгаши)ни ташкил қилади. Демократия низомиди, депутатлар палатаси (кенгаши) умумхалқ иродасини гавдалантиради ва у умумхалқ иродасининг сиёсий тимсолидир. Депутатлар палатаси (кенгаши) ҳукуматни тайинлайди ва халқ иродасини ижро этишга вакил ва ҳоким этиб, президентни сайлайди. Президент давлатни халқ чиқарган қонунлар билан бошқариш учун ҳокимиятни халқдан олади. Демак, халқ хўжайин. Қонунларни ҳам у чиқаради. Бу қонунларни ижро қиладиган ҳокимни ҳам унинг ўзи сайлайди.

Халқ хўжайин бўлиши, хўжайинлиги билан шуғулланиши ва ўз иродасини ўзи тўла бошқариши яъни ҳаётининг низом ва қонунларини чиқариши, ҳокимини сайлашни ҳеч қандай тазйиқ ёки зўравонликсиз амалга ошириши учун умумий эркинликлар асос бўлади. Демократия ҳар бир шахс учун ушбу эркинликлар тўла таъминланишини шарт қилади. Токи халқ тўла эркинлик билан ва ҳеч қандай тазйиқ ёки зўравонликсиз ўз сиёдати - хўжайинлик ҳуқуқини рўёбга чиқариш ва ўз иродасини ўзи тўла бошқариш имконига эга бўлсин.

Бу умумий эркинликлар қуйидаги тўрт эркинликда ўз ифодасини топган:

- 1) Эътиқод эркинлиги.
- 2) Фикр эркинлиги.
- 3) Мулк эркинлиги.
- 4) Шахс эркинлиги.

• Демократия капитализм мабдаъи асосланган «динни ҳаётдан ажратиш» ақидасидан келиб чиқди. Бу ақида беқарор ўрта ечим ақидаси бўлиб, у Европа ва Россиядаги қирол ва императорлар билан файласуф ва мутафаккирлар ўртасидаги кураш туфайли вужудга келди. Уша вақтларда қирол ва императорлар: «Биз Оллоҳнинг ердаги вакилларимиз», - деб даъво қилар ва шу даъво билан халқларни эзиш, уларга зулм қилиш ва қонларини сўриш учун динни восита, диндорларни эса қурол қилиб олган эдилар. Оқибатда, улар билан ўз халқлари ўртасида шиддатли кураш рўй берди. Бу кураш асносида бир қанча файласуф ва мутафаккирлар оёққа турдилар. Уларнинг айримлари диннинг борлигини мутлақо инкор қилар, айримлари эса, динни тан олсада, лекин уни ҳаётдан, бинобарин давлат ва ҳокимиятдан ажратишга чақирад эди.

Бу кураш «ўрта ечим», яъни «динни ҳаётдан ажратиш» фикрати билан якунланди. Табиийки, бундан динни давлатдан ажратиш келиб чиқди. Мана шу фикрат, капитализм мабдаъи асосланган ақида ҳамда унинг барча фикрлари учун асос вазифасини ўтайдиган фикрий пойдевор бўлиб қолди. Капитализм шу фикрат асосида ўзининг фикрий йўналиши ва ҳаёт ҳақидаги нуқтаи назарини белгилаб, барча ҳаётий муаммоларини унинг асосида

муолажа қилади. Бундан ташқари бу фикрат ғарб кўтариб юрган ва оламни унга даъват этаётган мафкурадир.

Бу ақида дин ва черковни ҳаётдан, давлатдан, қола берса, низом ва қонунлар чиқариш, ҳокимлар тиклаш ва уларни ҳокимият билан қўллаб-қувватлаб туришдан четлаштирди. Бунинг натижасида халқ ўз тузумини ўзи белгилаши, низом ва қонунларини ўзи ишлаб чиқиши ва халқни шу низом ва қонунлар билан бошқарадиган ва ўз ҳокимиятини умумхалқ иродасидан оладиган ҳокимлар сайлаши зарур бўлиб қолди.

Мана шундан демократия низоми келиб чиқди ва «Динни ҳаётдан ажратиш» фикрати унинг келиб чиқиш ақидаси ва демократияга оид барча фикрлар учун асос бўлган фикрий пойдевори бўлиб қолди.

- Демократия икки фикрат асосига қурилган:

1) Сиёдат (хўжайинлик) - халқники.

2) Халқ - ҳокимият манбаи.

Бу икки фикратни Европа файласуф ва мутафаккирлари ўша вақтда Европада ҳукмрон бўлган «илоҳий ҳуқуқ» назариясини йўқ қилиш учун қирол ва императорлар билан олиб борган курашлари асносида кўтариб чиқдилар. Қирол ва императорлар шу «илоҳий ҳуқуқ» назариясига асосланиб, қўйидагича эътибор қилардилар: «Бизнинг халқ устидан илоҳий ҳуқуқимиз бор. Фақат бизгина қонун чиқариш, ҳокимият ва қозилик ишларига эгалик қиламиз. Демак, биз давлатмиз. Халқ бизнинг раият-фуқороларимиздир. Унинг қонун чиқаришда ҳам, ҳокимиятда ҳам, қозиликда ҳам, яъни бирор нарсада ҳуқуқи йўқ. У ўз фикри ва иродасига эга бўлмаган қул ўрнидадир. У фақат итоат этиши ва ижро қилиши керак».

Бу икки фикрат ушбу «илоҳий ҳуқуқ» назариясини бутунлай йўқ қилиб, қонунчилик ва ҳокимиятни халқ қўлига топшириш учун вужудга келди. Бунинг сабаби: халқ ўзи хўжайин, у қирол ва подшоҳларга қул эмас. Бирор киши унга хўжайинлик қилишга ҳаққи йўқ. Демак, у ўз иродасига ўзи эга бўлиши, иродасини ўзи бошқариши керак. Акс ҳолда у қул бўлиб қолади. Чунки қуллик ўзганинг хоҳиш-иродаси билан юриш демакдир. Модомики, у ўз иродасини ўзи бошқармас экан, қул бўлиб қола беради. Халқни қулликдан озод қилиш учун иродасини бошқариш ҳуқуқи унинг ўз қўлига берилиши лозим. Шунда у хоҳлаган қонунини чиқариш ва хоҳламаганини бекор қилиш ҳуқуқига эга бўлиб, мутлақ сиёдат-хўжайинлик соҳиби ва ўзи чиқараётган қонунларни ижро этиш ҳуқуқига ҳам эга бўлади. Хоҳлаган қонунларини татбиқ қилиш учун хоҳлаган ҳоким ва қозини танлайди. Демак, у ҳокимият манбаи, ҳокимлар ҳукмронлик қилиш ҳуқуқларини ундан оладилар.

Қирол ва императорларга қарши кўтарилган қўзғолонлар ғалаба қозониш ва «илоҳий ҳуқуқ» назарияси афдалиши билан мазкур икки фикрат: сиёдат - халқники, халқ - ҳокимият манбаи фикратлари татбиқ ва ижро ўрнига қўйилди. Бу икки фикрат демократия низомининг асосий пойдевори бўлиб қолди. Халқ сиёдат соҳиби, деган эътибор билан қонун чнқарувчи ва ҳокимият манбаи, деган эътибор билан ижро қилувчига айланди.

- Демократия - бу кўпчиликнинг ҳукм юритишидир. Зеро, қонун чиқарувчи ҳайъат аъзолари халқ томонидан сайловчиларнинг кўпчилик

овози билан сайланади. Парламентларда низом ва қонунлар ишлаб чиқариш, ҳукуматларга ишонч ёки ишончсизлик билдириш кўпчилик билан ҳал қилинади. Парламентларда, вазирлар кенгашида ва жамики кенгаш, ҳайъат ва муассаса органларида чиқарилаётган қарорлар кўпчилик овоз билан қабул қилинади. Ҳокимларнинг халқ томонидан бевосита (референдум йўли билан) ёки депутатлар воситасида сайланиши ҳам сайловчиларнинг кўпчилик овози билан амалга оширилади.

Шунинг учун ҳам, «кўпчилик» демократия низомида кўзга кўринган белгидир. Кўпчиликнинг раъйи эса, демократик низом нуқтаи назарига кўра, халқнинг раъйини ифодаловчи ҳақиқий меъёрдир.

- Булар - демократия ва унинг маъноси, манбаи, юзага келиш ҳолати, келиб чиқиш ақидаси, қурилган асослари ва у халққа демократияни амалда татбиқ этиш имконини бериш мақсадида тўла таъминланишини шарт қилган ишларнинг қисқача баёнидир.

Бу қисқача баёндан қуйидагилар маълум бўлади:

1- Демократия Оллоҳ ҳузуридан келган эмас, балки у инсон ақлининг маҳсулидир. У самовий ваҳйга асосланмайди ва Оллоҳ ўз пайғамбарларига нозил қилган динлардан бирортасига боғланмайди.

2- У «динни ҳаётдан ажратиш» ҳамда «динни давлатдан ажратиш» ақидасидан келиб чиққан.

3- У икки фикрат асосига қурилган:

1) Сиёдат (хўжайинлик) - халқники.

2) Халқ - ҳокимият манбаи.

4- У кўпчиликнинг ҳукм юритишидир. Ҳокимлар ва парламент аъзоларини сайлаш сайловчиларнинг кўпчилик овози билан амалга оширилади. Жамики қарорлар кўпчиликнинг раъйи билан қабул қилинади.

5- У қуйидаги умумий эркинликларни кўтариб чиқади:

1) Ўзбекистон эркинлиги.

2) Фикр эркинлиги.

3) Мулк эркинлиги.

4) Шахс эркинлиги.

Демократия бу эркинликларни ҳар бир шахс учун тўла таъминланишини шарт қилади. Токи, у ўз сиёдати билан шуғулланиш ва уни ўзи бошқариш имконига эга бўлсин. Ҳамда ҳокимлар ва парламент аъзоларини сайлашда иштирок этиш ҳуқуқини ҳеч қандай тазйиқ ёки зўравонликсиз, тўла эркинлик билан адо этсин.

- Демократиянинг Исломдан эмаслиги, куфр низомларидан бири экани ва Исломга ҳеч қандай алоқаси йўқлиги 1-бандни мулоҳаза қилиш билан маълум бўлади.

Биз демократиянинг Исломга зидлиги ва уни қабул қилиш ҳақидаги шариатнинг ҳукмини баён қилишдан олдин, демократия энг кўҳна демократик давлатларда ҳам амалда татбиқ этилмагани ва унинг бутунлай алдаш ва адаштириш устига қурилганини айтиб ўтишни ва демократиянинг бузуқлиги, чиркинлиги, бутун оламга олиб келган мусибат ва хорликлари ва у татбиқ этилаётган жамиятлар қай даражада разолатга юз тутганини баён қилиб бермоқчимиз.

- Демократия, асл маъноси олиб қаралганда, татбиқ этишга ярамайдиган, ҳеч қачон вужудга келмаган, бундан кейин ҳам ҳаргиз вужудга келмайдиган хаёлий фикратдир. Чунки бутун халқ умумий ишларни муҳокама қилиш учун бир жойга доимий равишда йиғилиб туриши амалда мумкин эмас. Шунингдек, ҳокимият ва идора ишларига бутун халқнинг эгалик қилиши ҳам имконсиздир. Шу сабабли, демократияга турли йўллар қидириб, уни турлича таъвил қилишди (изоҳлашди). Унга президент, ҳукумат ва парламент аъзолари деган номларни киритишди.

Шундай бўлишига қарамай, демократиянинг маъноси ҳар хил таъвиллардан кейин ҳам воқеликка мос келмаяпти. У амалда вужудга келмади. Президент, ҳукумат ва парламент аъзоларининг кўпчилик халқ овози билан сайланиши ва депутатлар палатаси умумхалқ иродасининг сиёсий тимсоли ва халқнинг кўпчилигини гавдалантирувчи эканлиги ҳақиқат ва воқеликдан жуда узоқдир. Зеро, парламент аъзолари халқнинг кўпчилиги эмас, озчилиги томонидан сайланади. Чунки, парламентдаги ҳар бир ўринга бир эмас, бир неча кишининг номзоди қўйилади. Натижада овоз берувчиларнинг овози ана шу номзодларга бўлиниб кетади. Шундай қилиб, ким ўз доирасидаги овоз берувчиларнинг кўпроқ овозини олса ҳам, сайлаш ҳуқуқига эга бўлган кишиларнинг кўпроқ овозига эга бўлмайди. Бунинг натижасида ноибларнинг ёлиб чиққанлари ҳам халқнинг кўпчилигини эмас, балки озчилигининг овозига эга бўладилар. Натижада улар халқнинг кўпчилигининг эмас, балки озчилигининг вакили ва гавдалантирувчиси бўлиб қоладилар.

Худди шунингдек, президент ҳам бевосита сайланадими ёки парламент аъзолари воситасида сайланадими - халқнинг кўпчилик овози билан эмас, балки озчилик овози билан сайланади.

Бундан ташқари, Америка ва Британия каби энг кўҳна демократик мамлакатлардаги президент ва парламент аъзолари ишбилармонлар ва йирик мулкдор (монополист)лардан иборат капиталистларнинг иродасини гавдалантиради. Халқнинг иродасини ҳам, кўпчиликнинг иродасини ҳам гавдалантирмайди. Чунки, йирик капиталистлар ҳокимият курсисига ва парламентларга ўзларининг манфаатларини рўёбга чиқарадиган кишиларнигина ўтиргизадилар. Улар президентлик ва парламент аъзолиги учун ўтказиладиган сайловларнинг харажатларини сарфлаб, бу билан президентлар ва парламент аъзолари устидан ҳукмронлик қилишни ўз қўлларига оладилар. Бу Америкадаги очиқ-ойдин ҳақиқатдир.

Британияда эса, консерваторлар (қадимий анъана ва урф-одатларни ҳимоя қилувчилар) ҳокимият тепасидадир. Консерваторлар партияси ишбилармон ва мулкдорлардан иборат йирик капиталистларни ва аристократ (аслзода) лордлар табақасини гавдалантиради. Лейбористлар (ишчилар) партияси эса, фақат консерваторларнинг ҳокимиятдан четлатилишини тақозо қиладиган сиёсий вазият юзага келсагина, ҳокимиятга келиши мумкин. Шундан маълум бўладики, Америка ва Британиядаги ҳокимлар ва парламент аъзолари халқнинг иродаси ёки кўпчилик халқнинг иродасини эмас, балки капитализмни гавдалантиради.

Шу сабабли, «демократик мамлакатларда парламентлар кўпчилик фикрини гавдалантиради», - дейиш ёлғон ва адаштиришдир. Шунингдек, «Ҳокимлар халқнинг кўпчилиги томонидан сайланади. Улар ҳокимиятни халқдан олади», - деган сўз ҳам ёлғон ва адаштиришдир.

Ана шу парламентларда ишлаб чиқиладиган қонунлар ва мазкур давлатларда қабул қилинадиган қарорлар халқнинг ёки кўпчилик халқнинг манфаатларидан кўра, капиталистларнинг манфаатларини кўпроқ эътиборга олади.

Бундан ташқари, «ҳоким умумхалқ иродасининг сиёсий тимсоли бўлган парламент олдида масъулдир. У муҳим, асосий қарорларни фақат парламент аъзоларининг кўпчилиги розилик билдиргандан кейингина қабул қилади», - деган гап ҳақиқат ва воқеликка тўғри келмайди. Масалан, Эден (1955-57 йилларда Британия бош вазири) Мисрга қарши Сувайш урушини парламентга ҳам, икки-уч вазирдан ташқари ҳокимиятда ўзига шерик бўлган бошқа вазирларга ҳам билдирмасдан эълон қилган. Сувайш уруши давом этиб турган кунларда конгресс (парламент мақомидаги орган) Далесдан катта тўғонга доир ва уни маблағ билан таъминлаб туришнинг сабабларига доир ҳужжатларни беришни талаб қилган. У эса, ҳужжатларни конгрессга беришдан қатъий бош тортган. Яна бир мисол: Де Голл (1959-69 йилларда Франция жумҳурияси раиси) қарорларни вазирлари билмаган ҳолда қабул қилар эди. Ҳатто, Шоҳ Ҳусайн (Иордания қироли) ҳам муҳим ва зарур қарорларни вазирлар ёки парламент аъзолари билмаган ҳолда қабул қилади.

Шунинг учун, «Демократик юртларда парламентлар кўпчилиكنинг раъйини гавдалантиради, ҳокимлар кўпчилик раъйи билан сайланади, улар кўпчилик ирода қилган ва чиқарган қонунлар билан ҳокимиятни бошқаради», - дейиш ҳақиқат ва воқеликка зид ва у ёлғон ва адаштиришдир.

Бу кўҳна демократик юртлардаги ҳолатдир. Аммо, Ислом оламидаги парламентларнинг ҳолати эса, бундан ҳам пастроқ ва номигагина парламентдир. Чунки, Ислом оламидаги бирор парламент ҳокимнинг шахсига қарши чиқишга, унинг ўзини ёки ҳокимият низомини очик баҳсга чорлаб, рақобатлашишга журъат қилолмайди. Мисол учун, Иордания парламенти - у демократияни қайта тиклаш ва эркинликларни тўла таъминлаш номи билан сайланган - Шоҳ Ҳусайнни муҳосаба қилишга, ҳокимиятининг бузуқлигига қарши чиқишга журъат қилолмади. Ҳолбуки, парламент аъзоларининг барчаси ҳокимиятдаги бузуқлик, иқтисодий таназзул, шоҳ оиласи бошқарувининг бузуқлиги ва давлат молларини ўғирлаши сабабли рўй бераётганини билишар эди. Шунга қарамай, парламентнинг бирор аъзоси бу ишларга қаршилиқ кўрсатмади. Балки улар фақат Зайд Ар-Рафойй ва бошқа баъзи бир вазирларга қарши чиқдилар. Ваҳоланки, улар Зайд Ар-Рафойй ҳам, бошқа вазирлар ҳам фақат бир кичик мансабдор эканини, шоҳнинг изни-иродасисиз бирор ишни қила олмасликларини билар эдилар.

Бу масаланинг бир томони, иккинчи томондан эса, кўпинча қонунларни ҳукумат ишлаб чиқади. Кейин уни парламентга тақдим қилади. Бу қонунларни тегишли, махсус комитетлар ўрганиб чиқиб, у ҳақдаги ўз фикрини беради. Сўнг парламент аъзолари уни тасдиқлашади, ҳолбуки,

уларнинг кўпчилиги бу қонунларнинг воқелигидан мутлақо хабардор бўлмайди. Чунки, қонунчилик уларнинг ихтисоси эмас.

Шунинг учун, «демократик юртларда парламентлар чиқараётган қонунлар умумхалқ иродасини ифодалайди. У халқ сиёдатини гавдалантиради», - деган сўз ҳақиқат ва воқеликка зиддир.

- Демократия низомида ҳокимият ва ҳукумат ишларига тааллуқли очик-ойдин нуқсонлар бор. Шулардан бири шуки, агар демократик юртларда парламентда мутлақ устунликка эришиб, ҳукуматни ҳам ўзи туза олиш имкониятига эга бўлган йирик партиялар бўлмаса, бундай юртларда ҳокимият беқарор бўлади. Ҳукуматлар эса, доимий суратда кетма-кет рўй бераётган сиёсий тангликлар босими остига тушиб қолади. Чунки бу юртларда ҳукумат парламентдаги кўпчилик ишончини қозониши қийин бўлиб, бу уни истеъфо беришга мажбур қилади. Баъзида президент янги ҳукумат тузгунича ойлар ўтиб кетади. Натижада бу юртдаги ҳокимият фалаж, деярли фаолиятсиз бўлиб қолади. Баъзан эса, президент мезонларни ўзгартириб янги ҳукумат тузиш мақсадида, парламентни тарқатиб юбориш ва янги сайловлар ўтказишга мажбур бўлади ва ҳоказо... Шундай қилиб бу юртда ҳокимият беқарор, сиёсати эса тебранувчан ва беҳуда бўлиб қолади. Италия, Греция ва шулар каби баъзи демократик юртлар бунга мисолдир. Бу юртларда бир қанча партиялар мавжуд бўлиб, уларнинг ичида бирорта ҳам халқнинг мутлақ кўпчилигини ўз тарафига оғдира олган йирик партия йўқ. Шунинг учун, партиялар ўртасидаги тортишув тўхтовсиз давом этаверади. Баъзида кичик партиялар ҳам, унга ҳукумат тузишда шерик бўлишни таклиф қилаётган бошқа партиялар устидан ҳукмронлик қилади. Ўзининг хос манфаатларини кўзлаб, унга қийин шартлар қўяди. Бу билан фақат озчиликнигина гавдалантирувчи ушбу кичик партиялар ҳам бошқа партиялар устидан ҳукмронлик қилади. Шунингдек бу кичик партиялар ушбу юртларнинг сиёсати ва ҳукумат чиқарган қарорлари устидан ҳам ҳукмронлик қилади.

- Инсоният бошига тушган энг ашаддий мусибатлардан бири, демократия олиб келган умумий эркинликлар фикратидир. Шу фикрат туфайли башарият қанчадан-қанча офату мусибатларга гирифтор бўлди. Демократик юртлардаги жамиятлар эса ҳайвонлар подаси даражасидан ҳам тубанроқ даражага тушиб қолди.

Мулк эркинлиги фикрати ва манфаат барча ишларнинг миқёси, бош ўлчамли бўлганлиги оқибатида, йирик капитализм вужудга келди. У ўзининг саноат корхоналарини юргизиш учун хом ашёларга ва ишлаб чиқарган маҳсулотларини сотиш учун истеъмом бозорларига муҳтож эди. Шунинг учун капиталистик давлатлар, ҳар қандай руҳий, ахлоқий ва инсоний қийматларга тамоман зид равишда ривожланишдан орқада қолган оламни мустамлака қилиш, унинг моддий бойликларини эгаллаш, табиий бойликларини ўзлаштириш ва халқларининг қонини сўриш борасида ўзаро рақобатлаша бошлади.

Дарҳақиқат, ушбу капиталистик давлатлардаги очкўзлик ва таъмагирлик кучайиб, охир оқибат, уларни руҳий, ахлоқий ва инсоний қийматлардан бутунлай ажратиб қўйди. Улар ҳаром йўллар билан мол-дунё орттиришда

бир-биридан ўзишга ҳаракат қилишиб, ҳатто халқларнинг қони билан савдо қилишгача етиб бордилар. Ишлаб чиқарган маҳсулотларини сотиш, улкан фойда келтирувчи ҳарбий саноатларини юргизиш учун давлатлар ва халқлар ўртасида фитна ва уруш оловини ёқдилар.

Америка, Британия ва Франция сингари мустамлакачи демократик давлатлар барча инсоний ва ахлоқий қийматларни оёқ ости қилиб, инсоннинг жамики ҳуқуқларини поймол этмоқдалар, инсон қонини бекордан-бекорга тўкилишига сабаб бўлмоқдалар. Айни вақтда, уларнинг демократик қийматлар, инсон ҳуқуқлари ҳақида оғиз тўлдириб гапиришлари, беорларча мақтанишлари нақадар нафратомуз ва кулгили бир ҳодисадир. Фаластин, Жанубий-Шарқий Осиё, Лотин Америкаси, Африка ва Жанубий Африкада бўлаётган воқеалар уларнинг қай даражада ёлгончи ва дажвол эканини, нақадар инсофсиз ва беорликларини яъни асл башараларини очиб берувчи ёрқин далилдир.

Аммо шахс эркинлиги фикратига келсак, у демократик юртлардаги жамиятларни тубан ҳайвоний жамиятларга айлантирди ва уларни ҳайвонлар ҳам тушмаган ўта жирканч бузуқлик даражасига тушириб қўйди. Қуйидаги сўзидан Оллоҳ нақадар ҳақ:

أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ﴿٤٣﴾ أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٤﴾

– „Хабар беринг-чи, ким ҳавойи-нафсларини илоҳ қилиб олган бўлса, сиз унинг устидан вакил - қўриқчи бўлурмисиз?! Ёки сиз уларнинг кўпларини (ҳақ сўзни) тинглай оладилар ё англай оладилар, деб ўйлайсизми?! (Ундоқ эмас, зеро) улар ҳеч нарса эмаслар, магар чорва ҳайвонлари кабидирлар. Йўқ, улар янада йўлдан озганроқ кимсалардир!“ [25:43,44]

Бу демократик жамиятларда жинсий муносабатлар шу демократик юртларнинг парламентлари чиқарган ва черковлари розилик билдирган қонуний ҳужжатлар билан худди сув ичишдек ҳалолга айланди. Бу қонунларга кўра агар эркак ва аёл ўн саккиз ёшга тўлса, улар бемалол бирга яшаш ва ўзаро алоқа қилишлари мумкин. Давлат ҳам, ота-оналар ҳам бу жинсий муносабатларни ман қилиш ҳуқуқига эга эмас.

Аммо иш, фақат ушбу табиий муносабатларга қонуний рухсат бериш билан чекланмади. Балки ғайритабиий жинсий муносабатларга ҳам қонуний ижозат берилди. Ҳатто, баъзи демократик юртлар ғайритабиий муносабатда бўлувчилар ўртасида никоҳга, яъни эркак эркакка, аёл аёлга уйланишига ҳам рухсат берди.

Шунинг учун йўллар, кўчалар, боғлар ва автобусларда ёш йигит-қизлар бир-бирлари билан ўпишиб, қучишиб турганини, бир-бирига тега-жоғлик билан ҳазиллашаётганини кўплаб кўрасиз. Бу ҳолат ҳеч кимнинг дивлат эътиборини тортмайдиган ёки ажаблантирмайдиган оддий ва табиий манзаралардан бўлиб қолди. Чунки бу иш уларнинг назарида табиий ва оддий ишлардан саналади.

Бу каби табиий ишлардан яна бири ёзда аёлларнинг қуёш нуридан баҳра олишидир. Улар боғларда уят жойларидаги авратпўшни айтмаса, онадан туғилгандек, яланғоч, чалқанча тушиб ётадилар. Шунингдек, аёллар ёзда ярим-яланғоч ҳолатда жасадларининг озгина қисмини беркитиб юришлари ҳам оддий ишлардандир.

Дарҳақиқат, ғайритабиий ва ғайриоддий жинсий муносабатлар бу тубан демократик жамиятларда тўлиб тошди. Эркаклар орасида баччавозлик, аёллар орасида лесбиянкалик (аёллар билан жинсий алоқада бўладиган аёллар) ва ҳайвонлар билан жинсий муносабатда бўлиш авж олди. Шунингдек, ҳали ҳайвонлар оламида, молхоналарда ҳам кўрилмаган ишлар пайдо бўлди, яъни бир неча эркак ва аёллар ўзаро, бир вақтда, бараварига жинсий муносабатда бўладиган, уюшган расвогарчиликлар ҳам кўпайди.

Америка газеталаридан бирида қуйидаги статистик маълумот берилган: «Америкада 25 миллион йигит ўрталаридаги никоҳни қонуний деб эътироф қилиниши ва уларга ҳам табиий никоҳ ҳуқуқларидек ҳуқуқлар берилишини талаб қилганлар». Газеталарнинг яна бири ушбу хабарни тарқатди: «Америкада бир миллион шахс ўзининг оналари, қизлари ва опа-сингиллари билан жинсий муносабатда бўлади».

Бу ҳайвоний бузуқликлар натижасида жинсий касалликлар тарқала бошлади. Уларнинг энг ҳалокатлиси «Спид»дир. Шунингдек, никоҳсиз туғилган болалар кўпайиб кетди. Ҳатто, газеталардан бири: «Инглизларнинг 75 фоизи никоҳсиз туғилган» деб, хабар тарқатган.

Бу жамиятларда оила тамоман бузилиб кетди. Ота-она, фарзанд, ака-ука ва опа-сингил ўртасидан меҳр-оқибат кўтарилди. Ҳатто ўнлаб, балким, юзлаб кекса ёшли кишилар ва аёлларни кўча ва боғларда итлар ҳамроҳлигида юрганини кўриш оддий ҳолга айланди. Бу итлар уларнинг ҳовли-жойлари, ошхона ва ётоқхоналарида ҳам улар билан бирга, уларнинг ёлғизлик чоғларидаги ҳамдардларидир. Чунки, уларнинг шу итлардан ўзга бирор ҳамсуҳбати, биродари, ҳамдарди йўқ бўлиб, ёлғиз ҳаёт кечирадилар.

- Булар демократик қийматлар вужудга келтирган, ғарб кўкларга кўтариб мадҳ этаётган умумий эркинликларнинг намуналари ва демократиянинг маданий қиёфасининг бир шаклидир. Ғарб бу билан фахрланмоқда, шунга чақирмоқда ва бутун олам ушбу қабих қиёфада ғарбга шерик бўлиши учун уни оламга ёймоқда. Бу намуналар фақат бир нарсадан, яъни мазкур демократиянинг қай даражада бузуқ ва чиркинлиги, нақадар бадбўй, қўлансалигидан дарак беради.

Ғарбдаги демократик жамиятлар шахсий эркинликлар боис тизгини бўшаган ҳурлик оқибатида ҳайвонлар ҳам тушмаган ифлослик даражасига тушиб қолгани аниқ ва равшан бўлишига қарамасдан;

Ғарб демократик мустамлакачилиги сабабли бутун олам бошига олиб келган балою офатлар, мустамлака қилинган ва ривожланишдан орқада қолган халқларнинг мусибатлари: моддий бойликларининг ўғирланиши, табиий бойликларининг талон-тарож қилиниши, аҳолисининг қашшоқлаштирилиши, халқларининг хорланиши ва юртларининг мустамлакачилар саноати ва маҳсулотлари учун истеъмол бозорларига айлантирилиши очиқ-ойдин кўриниб турганлигига қарамасдан;

Демократия асл маъносида олиб қаралганда, татбиқ этишга яроқсизлиги, таъвил қилингандан кейин ҳам, маъноси воқеликка мос келмаслиги ва воқеликда вужудга келмаганлигига қарамасдан;

Демократиянинг: «Парламент - умумхалқ иродасини гавдалантиради. У умумхалқ иродасининг сиёсий тимсоли. У кўпчилик фикрини гавдалантиради. Парламент депутатларнинг кўпчилик овози билан чиқараётган қонунлар кўпчилик халқнинг иродасини ифодалайди»,- деган сўзлари ва: «Ҳокимлар халқнинг кўпчилиги томонидан сайланади. Улар ҳокимиятни халқдан олади»,- деган сўзлари ёлғон ва адаштириш эканлигига қарамасдан;

Қачон бир юртда парламентда мутлақ устунликни эгаллашга қодир йирик партиялар бўлмаган вақтда демократия низомидаги ҳокимият ва ҳокимларга тааллуқли ишларда кўзга яққол кўринадиган нуқсонлар бўлишига қарамасдан;

Юқоридагилар, балки улардан ҳам кўпроқ нуқсонлари бўла туриб, кофир ғарб ўзининг бузуқ демократик фикрлари учун мусулмонлар юртида бозор оча олди.

- Кофир ғарб Ислом аҳкомларига ҳеч қандай алоқаси бўлмаган демократик куфр фикрлари учун мусулмонлар юртида қандай қилиб бозор очишга имкон топди?

Бунинг сабаби қуйидагича: кофир ғарб давлатлари Ислом ва мусулмонларни қаттиқ ёмон кўради. Уларнинг адовати ўзларининг жигарбағрини кемириб ташлаган. Оллоҳ таоло бу ҳолни шундай сифатлайди:

قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ

– „Уларнинг сизларни ёмон кўришлари оғизларидан ошкор бўлди. Дилларидаги адоватлари эса янада каттароқдир“. [3:118]

Кофир ғарб давлатлари мусулмонлар қувватининг сири Ислом экани, Ислом ақидаси мусулмонлардаги буюк қувватнинг манбаи эканини англаб етдилар. Шундан сўнг, Ислом оламига табширий-миссионерлик ва сақофий-маориф ҳужумини уюштириш учун улкан режа туздилар. Бу ҳужум асносида улар ўз сақофатлари, фикрлари (демократия ҳам шу фикрлардан), дунёқараши ва ҳаёт ҳақидаги нуқтаи назарларини ёйдилар. Уларнинг мақсади, мусулмонлар шу нарсаларни ўзларининг фикр юритишлари ва ҳаёт ҳақидаги нуқтаи назарлари учун асос қилиб олишига эришишлик эди. Улар бу билан мусулмонларни Исломдан оғдиришни ва Исломга амал қилишдан, Ислом аҳкомларини татбиқ этишга риоя қилишдан узоқлаштиришни қасд қилдилар. Токи, уларга Ислом давлати - халифалик давлатини йўқ қилиш, қола берса, Ислом ва Ислом аҳкомлари ҳаёт, давлат ва жамиятда татбиқ этилишига барҳам бериш осон бўлсин. Улар шу йўл орқали мусулмонлар уларнинг куфр фикрлари, низомлари ва қонунларини қабул қилиб, Ислом ўрнига шуларни татбиқ ва ижро этишларини мақсад қилдилар. Токи, мусулмонлар Исломдан тамоман узоқлашсин ва уларнинг устидан ҳукмронлик қилиш имкони туғилсин. Оллоҳ таоло улар ҳақида айтган қуйидаги сўзида нақадар ҳақ:

وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ إِنَّ هُدَىٰ اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ
وَلَكِنَّ أَتَّبِعْتُ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

– „Яхудий ва насронийлар уларнинг динига кирмагунингизча ҳаргиз сиздан рози бўлмайдилар. Айтинг: „Оллоҳнинг йўлигина ҳақиқий йўлдир“. Қасамки, агар сизга келган ҳақиқий билимдан кейин уларнинг нафс-ҳаволарига эргашсангиз, Оллоҳ тарафидан сизга на бир дўст ва на бир ёрдам бергувчи бўлмайди”. [2:120]

Дарҳақиқат, бу миссионерлик ва сақофий ҳужум XIX-асрнинг иккинчи ярми, Усмонийлар давлатининг охириги кунларига келиб янада кучайди. Бу даврда мусулмонларнинг фикрий ва сиёсий қолоқлиги ўта зиёдалашган, Европада эса, фикр ва саноят инқилоби ҳамда илмий кашфиёт ва ихтиролар ҳосил бўла бошлаган эди. Бу эса Европани ривожланиш ва тараққиёт сари тезкорлик билан одимлашига сабабчи бўлди. Натижада кучлар мувозанати бузилиб Европа давлатлари фойдаси томон юра бошлади. Усмонийлар давлати эса ривожланишдан буткул тўхтаб қолган ва кундан-кун заифлашиб бормоқда эди. Бу ҳол ғарб сақофати, фикрлари, дунёқараши ва қонунларининг мусулмонлар юртларига кириши учун эшик очиб берди.

Европа давлатлари ўзларининг исломий юртларга қилган миссионерлик ва сақофий ҳужумларида Исломнинг обрўсини тукиш, Исломнинг аҳкомларини хунук қилиб кўрсатиш, мусулмонларда Ислом ҳақида (у ҳозирги замон талабларига жавоб беролмайди,- деган ва шу каби) шубҳалар ўйғотиш услубини қўлладилар. Уларнинг қолоқликлари ва тушкунликларининг асосий сабабчиси - исломдир, деб Исломдан нафратлантирдилар. Айни вақтда, ғарб ва унинг дунёқарашини улуғлар, унинг фикрлари ва демократик низомининг шаънини юксакларга кўтаришар ва қонунларининг буюклигини таъриф-тавсиф қилишар эди.

Шунингдек, улар чалғитиш услубини ҳам қўллаб, мусулмонларга «бизнинг дунёқаришимиз исломнинг дунёқарашига зид эмас, чунки у ҳам исломдан олинган. Бизнинг низом ва қонунларимиз Ислом аҳкомларига зид эмас», - деган, ёлғон фикларни бериб уларни чалғита бошладилар.

Ўзларининг демократик низоми ва фикрларига ислом сифатини қўшиб, бу низом ва фикрлар исломга мутлақо зид эмас, балки у исломдандир. Чунки демократия «шўро»-маслаҳат, амри маъруф - яхшиликка буюриш ва наҳй мункар - ёмонликдан қайтариш ҳамда ҳокимларни муҳосаба қилишнинг айни ўзидир, деб тушунтириш олиб бордилар. Бу услублар мусулмонларга катта таъсир қилиб, улар орасида ғарб фикрлари ва дунёқараши ҳукмрон бўлишига олиб борди.

Шунингдек, ушбу услублар таъсирида мусулмонлар Усмонийлар давлатининг охириги кунларида баъзи ғарб қонунларини, халифалик давлати тугатилгандан кейин эса, ғарб қонунларининг аксарият қисмини қабул қилиб олдилар.

Бу услублар зиёлилар табақасига, сиёсатчиларга, ҳатто исломий сақофат эгалари ва исломий даъватни ёювчиларнинг баъзиларига ҳамда мусулмонлар оммасига таъсир қилди.

Аммо зиёлилар табақасига келсак, уларнинг ғарбда таълим олганлари ҳам, муслмонларнинг юртларида таълим олганлари ҳам, таълимларининг асоси бўлган ғарб сақофатидан таъсирландилар. Чунки биринчи жаҳон урушидан кейин муслмонларнинг юртларидаги таълим программалари ғарб фалсафаси ва ҳаёт ҳақидаги нуқтаи назари асосида тузилган эди. Ҳатто, кўпчилик зиёлилар ғарб сақофатига берилиб, унинг ошиғига айландилар. Улар ушбу сақофатни олиб келган ғарбни улуғлаб, Ислом сақофати ва аҳкомларини, агар ғарб сақофати ва қонунларига зид келса, инкор қиладиган, қоралайдиган бўлиб қолдилар. Улар Исломни, кофир европалик қандай ёмон кўрса, шундай ёмон кўрадиган, Исломга, унинг сақофати, низоми ва аҳкомларига кофир европалик душман бўлганидек душман бўлиб қолишди. Улар ғарбга, унинг дунёқараши, фикрлари, низом ва қонунларига тарғиб қиладиган ва Исломга, унинг дунёқараши, низом ва аҳкомларига қарши ташвиқот қиладиган, Исломнинг ҳурматини тўкадиган ғарбнинг жарчи карнайларига айланиб қолишди.

Аммо сиёсатчиларга келсак, ҳақиқатда улар ғарб ва унинг низомига қаттиқ ихлос қўйиб, унга боғланиб қолдилар. Уни ўзларининг мадад сўрайдиган ва суянадиган қиблагоҳлари қилиб олдилар. Ўзлари эса, унинг низом ва қонунларини қўриқловчи посбон ва унинг манфаатларини муҳофаза қилувчи фитналарини ижро этувчи итоаткор малай ва хизматкорга айландилар. Қола берса улар, Оллоҳ ва унинг пайғамбарига душманларча муносабатда бўлиб, сиёсий Ислом ва унинг мухлис даъватчиларига қарши ҳужум бошладилар. Халифаликни тиклаш ва Оллоҳ нозил қилган аҳкомлар билан ҳукм юритишни қайтаришнинг олдини тўсиш учун бор куч-тоқатларини сарфладилар ва сарфламоқдалар. Уларни Оллоҳ лаънатлагай! Қандай адашмоқдалар-а!

Энди исломий сақофат эгаларига келсак, улар Исломни мукаммал англамаган, шаръий аҳкомлар воқелигининг ҳақиқатини ва ғарб дунёқараши, фикри ва низомларини воқелигининг ҳақиқатини тўла идрок қилмаган эдилар. Шунингдек улар ғарб дунёқараши, фикрлари ва нуқтаи назари, Ислом ақидаси, ҳукмлари, дунёқараши ва нуқтаи назарига зид эканини аниқ тушуниб етмаган эдилар.

Буларга муслмонларнинг зеҳнига кириб келган Ислом ва унинг аҳкомларини тушунишдаги уқувсизлик ва Ислом шариатини жамиятга татбиқ этишни хато тушуниш сабабчи бўлди. Шу сабабли Ислом, ўз нусусларига (шаръий матнлари: Қуръон ва Ҳадисга) мос келмайдиган нарсалар билан тафсир қилинадиган ва мавжуд воқеликни Ислом аҳкомларига мувофиқ ўзгартирилиши ўрнига, Ислом аҳкомларини шу воқеликка мослаштириш учун таъвил қилинадиган бўлиб қолди. Натижада муслмонлар ўзлари ўйлаб топган «замон ўзгариши билан аҳкомларнинг ўзгариши инкор қилинмайди»,- деган хато қонидани ҳужжат қилиб, шариатда умуман асоси бўлмаган ёки заиф асоси бўлган аҳкомларни қабул қилдилар. Ислом ҳар бир мазҳаб (оқим), ҳар бир фикр, ҳар бир мабдаъга - гарчи, у Ислом аҳкомлари ва нуқтаи назарига зид бўлса ҳам - мувофиқ келиши учун кўпчиликнинг тилида таъвил қилина бошлади. Улар: «Ғарб дунёқараши ва фикрлари Ислом дунёқараши ва аҳкомларига зид эмас. Чунки, у Ислом

дунёқарашидан олинган»,- дедилар. Яна улар: «Ҳокимиятга тааллуқли демократик низом, иқтисод соҳасидаги капиталистик низом ҳам Ислом аҳкомларига зид эмас»,- дедилар. Ҳолбуки, бу иккаласининг, воқелигини олиб қаралганда куфр низомидир. Улар яна: «Демократия ва умумий эркинликлар Исломдандир»,- дедилар. Ваҳоланки, булар Исломга тамоман зид ва қарама-қаршидир.

Шу сабабли, мусулмонларга бошқалардан ҳам олишлари мумкин бўлган нарсалар билан фақат Исломнинг ўзидангина олиб, бошқалардан олишлари мумкин бўлмаган нарсалар ноаниқ, чалкаш бўлиб қолди. Биринчи қисмга тиббиёт, фармацевтика, ҳандаса, кимиё, деҳқончилик ва саноат илмлари, йўл ҳаракати ва алоқа воситаларига доир қонун-қондалар ва шулар каби мубоҳ нарсалар киради. Бу нарсалар, модомики, Исломга зид бўлмаса мусулмонлар уларни олишлари мумкин.

Иккинчи қисмга ақида ва шаръий аҳкомларга тааллуқли барча нарсалар киради. Бу нарсалар фақат Расулulloҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) олиб келган Китоб ва Суннатдан ҳамда Китоб ва Суннат йўллаган Саҳобаларнинг ижмоъси ва Қиёсдангина олиниши мумкин.

Ушбу нарсалар мусулмонларга ноаниқ ва чалкаш бўлганлиги сабабли, кофир ғарб мусулмонларнинг юртларига ўзининг дунёқараши ва нуқтаи назарини ҳамда демократия низоми ва иқтисод низомининг фикрларини, умумий эркинликлар тўғрисидаги фикрларини олиб киришга муваффақ бўлди.

- Биз демократиянинг Исломга зидлиги, уни олиш ҳақидаги шариат ҳукмини баён қилишдан олдин, мусулмонлар бошқа уммат ва халқлардаги нарсалардан нималарни олиши жоиз ва нималарни олиши ҳаромлиги мавзусини шариат нусуслари ва аҳкомларига мувофиқ тақдим этишни истар эдик.

1- Инсондан содир бўладиган барча ишлар ва шу ишларга алоқадор бўлган барча нарсалар ҳақидаги асл қоида: Расулulloҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам)га эргашиш ва у зот келтирган дин аҳкомларига чекланишдир. Чунки, аҳком оятлари (аҳкомлар баён қилинган оятлар)нинг ҳаммаси ҳар бир ишда шариатга қайтиш ва шариат аҳкомларига чекланиш вожиблигига далолат қилади. Оллоҳ таоло айтади:

وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا

– „Пайғамбар сизларга нимани келтирган бўлса олинглар, нимадан қайтарган бўлса қайтинглар“.

[59:7]

Яна айтади:

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ

– „Ўйқ Парвардигорингизга қасамки, то улар ўз ўрталарида чиққан келишмовчиликларда сизни ҳакам қилмагунларича зинҳор мўмин бўлмайдилар“.

[4:65]

Яна айтади:

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ

– „Сизлар ихтилоф қилган ҳар бир нарсанинг ҳукми Оллоҳга қайтарилур”. [42:10]
Яна айтади:

فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ

– „Бордию бирон нарса ҳақида талашиб қолсангиз, у нарсани Оллоҳ ва пайғамбарига қайтарингиз”. [4:59]

Расулulloҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) имом Бухорий ва имом Муслим ривоят қилган ҳадисларда айтадилар: «Ким бизнинг буйруғимиз бўлмаган бирор-бир ишни қилса, у мардуддир». «Ким бизнинг бу ишимизда ундан бўлмаган нарсани пайдо қилса, у мардуддир».

Бу оят ва ҳадислар, барча ишлар ва нарсалардаги асл қоида шариатга эргашиш ва унга чекланиш вожиблигига далолат қилмоқда. Мусулмон бирор ишнинг ҳукмини билмай туриб, уни қилишга киришиши ёки тарк этиши жоиз эмас. Шу иш ҳақидаги Оллоҳнинг ҳукмини билгандан кейингина, агар у вожиб ёки мандуб бўлса, қилишга киришади, ҳаром ёки макруҳ бўлса тарк этади, агар мубоҳ бўлса, қилиш ёки тарк этишда ихтиёрли бўлади.

Шунинг учун, инсоннинг ишларидаги асл қоида Оллоҳнинг ҳукмига чекланишдир. Инсоннинг ишларига алоқадор бўлган нарсалар ҳақидаги асл қоида эса, модомики ҳаромлигига далил келмаган бўлса, мубоҳдир. Ҳар бир нарса аслида мубоҳ бўлади. Агар унинг ҳаромлигига далолат қиладиган шаръий далил келсагина ҳаром бўлиб қолади. Бунинг баёни қуйидагича: шаръий нусуслар ҳамма нарсани мубоҳ қилган. Зеро, нарсалар ҳақидаги нусуслар ҳар бир нарсани ўз ичига олган ҳолда умумий келгандир. Оллоҳ таоло айтади:

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

– „Оллоҳ сизларга осмонлардаги ва Ердаги барча нарсаларни бўйсундириб қўйганини кўрмадингизларми?!” [31:20]

Оллоҳ таоло инсонга еру осмонлардаги барча нарсаларни бўйсундириб қўйиши, ушбу нарсаларни инсонга мубоҳ қилиб берганидир. Оллоҳ таоло яна айтади:

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُم مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا

– „У шундай зотки, сиз учун Ердаги барча нарсани яратди”. [2:29]

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا

– „Эй инсонлар, Ердаги ҳалол-пок нарсалардан енглар”. [2:168]

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُم الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ

– „У (Оллоҳ) сизлар учун Ерни хокисор-бўйсунувчи қилиб қўйган зотдир. Бас, у (Ер)нинг ҳар томонида юраверинглар ва (Оллоҳнинг берган) ризқ-рўзидан енглар”. [67:15]

Ва ҳоказо... Нарсаларнинг мубоҳлиги ҳақида келган барча оятлар умумий келган бўлиб, уларнинг умумий келиши барча нарсаларнинг мубоҳлигига далолат қилади. Демак, нарсаларнинг мубоҳлиги Шорё (қонун чиқарувчи зот)нинг умумий хитоби билан келгандир. Агар бирон нарса ҳаром қилинса, бу нарсанинг мубоҳликдан истисно қилинганига далолат қиладиган, умумийликини хословчи нусус зарур. Оллоҳ таолонинг ушбу сўзи каби:

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخَتِيرِ وَمَا أُهْلَ لَغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبْعُ إِلَّا مَا ذَكَّبْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ

— „Сизларга ўлакса, қон, тўнғиз гўшти, Оллоҳдан бошқа бировнинг йўлида сўйилган нарса, бўғилиб ўлган, уриб ўлдирилган, баланд жойдан қулаб ўлган, (бошқа бирон ҳайвон билан) сузишиб ўлган ва йиртқич ҳайвон тишлаб ўлдирилган жониворлар ҳаром қилинди. Магар (бу жониворларни жони чиқмасдан туриб) сўйиб юборишга улгуриб қолган бўлсангиз, ҳалолдир. Яна бутларга атаб сўйилган ҳайвонлар (гўштини истеъмол қилиш) ҳаром қилинди“.

[5:3]

Демак, «нарсалар ҳақидаги асл-қоида уларнинг мубоҳлигидир».

2- Ислом шариати бўлиб ўтган ҳамма воқеалар, ҳозир юзага чиқаётган барча муаммолар ва келажакда рўй бериши мумкин бўлган жамики ҳодисаларнинг аҳкомларини ҳаммасини ўз ичига олган. Ўтган замонда бўлган, ҳозир бўлаётган ёки келажакда бўладиган бирон нарса йўқки, магар, шариатда унинг ўз ҳукми бор. Дарҳақиқат, Ислом шариати инсоннинг барча ишларини умумий суратда, тўла қамраб, олгандир. Оллоҳ таоло айтади:

وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ

— „Ва сизга - ҳамма нарсани баён қилиб берувчи, ҳидоят, раҳмат ва мусулмонлар учун хушхабар бўлган Китобни - Қуръонни нозил қилдик“.

[16:89]

Ва айтади:

مَا فَرَطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ

— „Китобда бирон нарсани эътиборсиз қолдирмадик“.

[6:38]

Яна айтади:

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا

— „Бугун сизларга динингизни комил қилдим, неъматимни бенуқсон, тўқис қилиб бердим ва сизлар учун (фақат) Исломни дин қилиб танладим“.

[5:3]

Ислом шариати бандаларнинг ишларидан бирортасини, у қандай бўлмасин, эътиборсиз қолдирмади. Балки у Қуръон ва Ҳадисда бу иш учун бирор нусусни (унинг ҳукмини билдирувчи) далил қилиб келтирди. Ёки Қуръон ва Ҳадисда бир ишора қўйди. Бу ишора билан шариатнинг мақсадидан ва мазкур ишнинг шаръий ҳукмини белгилашга ундовчи омилдан огоҳ этади. Токи, ушбу шаръий ҳукм, ўзида ушбу ишорани мужассам этган ҳар қандай

ишга мос келсин. Инсоннинг бирон бир ишига далил ёки ҳукмига далолат қилувчи ишора бўлмаслиги шаръан мумкин эмас. Чунки, Оллоҳ таолонинг:

تَبَيَّنَّا لَكُلِّ شَيْءٍ

– „Ҳамма нарсани баён қилиб берувчи“, [16:89]
деган умумий сўзи ва Оллоҳ Субҳонаҳу ва таоло бу динни комил қилди,
деган очиқ-ойдин нусус мавжуддир.

3- Юқоридагиларга биноан, мусулмонлар бошқа уммат ва халқларда мавжуд бўлган нарсалардан нималарни олиши мумкин ва нималарни олиши мумкин эмаслигини ойдинлаштириш мумкин.

Илм, саноат, ихтиро ва шу каби нарсаларга тааллуқли барча фикрларни, илм, саноат ва уларнинг ривожланишидан келиб чиққан барча маданий шаклларни, агар улар Исломга зид келмаса, олиш жоиздир. Агар Исломга зид келса, олиш ҳаром бўлади.

Чунки, илм, саноат ва ихтироларга тааллуқли барча фикрлар ва улардан келиб чиқаётган жамики маданий шаклларнинг ақидага ҳам, инсоннинг ҳаётдаги муаммоларини муолажа қиладиган шаръий ҳукмларга ҳам алоқаси йўқдир. Балки улар, инсон ҳаётдаги ишларида ишлатадиган мубоҳ нарсалардир.

Бунинг далили, инсон борлиқда мавжуд бўлган барча нарсалардан фойдаланиши мубоҳлиги ҳақида келган, умумий оятлар ва қуйидаги ҳадислардир. Имом Муслим ривоят қилганлар: Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) айтдилар: «Мен ҳам сизлар каби инсонман. Агар мен сизларни динингизнинг ишларидан бирор нарсага буюрсам, уни бажаринглар (олинглар). Агар дунё ишларидан бирор нарсага буюрсам, мен ҳам (сизлар каби) инсонман (яъни мен ҳам дунё ишларида хато қилишим мумкин)». Хурмонинг дарахтини чанглатиш воқеасини зикр қилинган ҳадисда эса, Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам): «Сизлар дунё ишларингизни яхшироқ биласизлар», - дедилар. Ҳамда Расулуллоҳ, (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) бир неча саҳобани Яманнинг Жураш шаҳрига қурол ясашни ўрганиш учун жўнатганлар.

Шунинг учун ақида ва аҳқомларга тааллуқли бўлмаган ҳар нарсани, агар у Исломга зид келмаса, ва ҳаромлигига хос далил келмаган бўлса, олиш жоиздир.

Шунга биноан, тиббиёт, ҳандаса, математика, астрономия, химия, физика, деҳқончилик, саноат, денгизчилик, жуғрофия ва алоқа воситаларига тааллуқли барча илмларни олиш жоиз. Шунингдек, ишлаб чиқариш ва уни ривожлантириш, ишлаб чиқариш қуролларини ихтиро қилиш ва такомиллаштириш хусусида баҳс юритадиган иқтисод илмини ҳам олиш мумкиндир. Чунки у Ислом, капитализм ёки социализмга хос бўлмаган, оламшумул илмдир. Ушбу зикр қилинган илмлар, агар улар Исломга зид келмасагина уларни олиш жоиздир. Аммо, «инсоннинг асли - маймун», деган, Дарвин назариясини олиш жоиз эмас. Чунки у Оллоҳ таолонинг қуйидаги сўзларига зиддир:

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ

– „У Зот (Оллоҳ) инсонни (яъни Одам алайҳиссаломни) сопол каби қуриган қора лойдан яратди.“ [55:14]

وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنسَانِ مِنْ طِينٍ ﴿١﴾ ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ ﴿٢﴾

– „У инсонни (яъни Одамни) даставвал лойдан яратди. Сўнгра унинг насли-авлодини ҳақир бир томчи сувдан иборат бўлган нутфадан пайдо қилди“. [32:7-8]

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ

– „Оллоҳнинг (қудрати - илоҳиясига далолат қиладиган) оят-аломатларидан (бири) - У зот сизларни (яъни отангиз Одамни) тупроқдан яратди“. [30:20]

Бу илмларни олиш жоиз бўлганидек, улардан келиб чиқадиган саноат маҳсулотлари, асбоб-ускуналар, буюм-жиҳозлар ва маданий шаклларни ҳам олиш жоиздир. Шунингдек, ҳаромлиги ҳақида нусус келган ҳайкалтарошлик, маст қилувчи ичимликлар ишлаб чиқариш, хоч (крест) ишлаб чиқариш ва шу каби баъзи-бир ишлаб чиқариш корхоналари ва уларнинг маҳсулотларидан ташқари барча турдаги саноат корхоналарини ва уларнинг барча маҳсулотларини олиш жоиздир. Бу саноатлар ҳарбий саноатми ёки ноҳарбийми, оғир саноатми ёки енгил саноатми фарқсиздир. Танк, самолёт, ракета ва сунъий йўлдошлар, атом, водород, электрон ва кимёвий бомбалар, трактор, юк машинаси, вагон ва пароход каби оғир саноат маҳсулотлари бўладиган ёки кенг истеъмол моллари, енгил қурол-аслаҳалар, лаборатория ва тиббиёт асбоблари, деҳқончилик воситалари, уй жиҳозлари, мебеллар, гиламлар ва бошқа истеъмол моллари сингари енгил саноат маҳсулотлари бўладими - буларнинг барчасини олиш жоиздир. Чунки, буларнинг барчаси мубоҳлигига умумий далиллар келган мубоҳ нарсалардандир. Уларни олиш шаръий ҳукм, яъни мубоҳ деб айтган шаръий ҳукмни олиш ва Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам)нинг шариатига эргашиш бўлади. Зеро, мубоҳ ҳам, вожиб, мандуб, ҳаром, макруҳ ва мубоҳдан иборат бўлган таклиф аҳкомларидан бири, яъни бир шаръий ҳукмдир.

4- Аммо ақида ва шаръий ҳукмларга тааллуқли, Ислом дунёқараши ва ҳаётдаги нуқтаи назарига тааллуқли фикрлар ва инсоннинг муаммоларини муолажа қилувчи аҳкомлар, буларнинг барчаси шариатга мувофиқ бўлиши вожибдир. Буларни фақат Ислом шариатидан, яъни ваҳй йўли билан келган Қуръон - Оллоҳнинг Китоби ва ҳадис - пайғамбар алайҳиссаломнинг суннати ҳамда Китоб ва Суннат йўллаган саҳобаларнинг ижмоъси ва қиёсдангина олиш мумкин. Ҳар қандай ҳолатда ҳам булардан ўзга манбадан олиш мумкин эмас.

Бунинг далили қуйидагича:

а) - Оллоҳ Субҳонаҳу ва таоло бизга Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) келтирган барча нарсани олишимизни ва у зот қайтарган барча нарсдан қайтишимизни буюриб, айтди:

وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا

– „Пайғамбар сизларга нимани олиб келган бўлса, уни олинглар ва нимадан қайтарган бўлса ундан қайтинглар”. [59:7]

Бу оятдаги ما - нима, сўзи умумийликни ифодалайдиган сўзлардан бўлиб, у Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) бизга олиб келган барча аҳкомларни олиш ва бизни қайтарган ҳар бир нарсадан узоқ бўлишни вожиб қилади. «Мафҳумул-оят», яъни оятдан тушунилган маъно, биз Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) келтирмаган манбалардан ҳеч нарса олмаслигимиздир.

б) - Оллоҳ таоло мусулмонларни ўзига итоат қилишга ва пайғамбарига итоат қилишга буюрди. Айтди:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ

– „Эй мўминлар, Оллоҳга итоат қилингиз ва пайғамбарга итоат этингиз”. [4:59]

Оллоҳ таоло ва пайғамбарига итоат қилиш фақат Оллоҳ таоло пайғамбарига туширган шариат аҳкомларига амал қилиш ва уларни маҳкам ушлаш билан бўлади.

в) - Оллоҳ Субҳонаҳу ва таоло мусулмонларга Оллоҳ ва пайғамбари ҳукм қилган нарсага риоя қилишни ҳамда низоъ ва ихтилоф вақтида Оллоҳ ва пайғамбарининг ҳукмига қайтишни (мурожаат қилишни) амр қилиб, айтди:

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَىٰ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ

– „Оллоҳ ва пайғамбари бир ишни ҳукм қилган - буюрган вақтида бирон мўмин ва мўмина учун ўз ишларидан ихтиёр қилиш жоиз эмасдир”. [33:36]

Яна айтади:

فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

– „Бордию бирон нарса ҳақида талашиб қолсангиз, - агар ҳақиқатда Оллоҳга ва охират кунига ишонсангиз - у нарсани Оллоҳга ва пайғамбарига қайтарингиз”. [4:59]

г) - Оллоҳ Субҳонаҳу ва таоло ўзининг улуғ пайғамбарига инсонлар ўртасида Оллоҳ нозил қилган шариат билангина ҳукм қилишни ва ундан озгина ҳам четга чиқиб кетмасликни амр қилиб, айтди:

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ فَاحْكُمْ

بَيْنَهُمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ أَنْ يَفْتَنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ

– „Сизга эса, (Эй Муҳаммад), ўздан олдинги китоб(лар)ни тасдиқловчи ва у (китоблар) устида гувоҳ бўлган бу Китобни ҳаққирост нозил қилдик. Бас одамлар ўртасида Оллоҳ нозил қилган нарса билан ҳукм қилинг ва сизга келган Ҳақдан юз ўгириб, уларнинг ҳавойи-нафсларига эргашманг! Ва Оллоҳ сизга нозил қилган аҳкомларнинг айримларидан сизни буриб, фитнага солиб қўйишларидан эҳтиёт бўлинг!” [5:48-49]

д) - Оллоҳ Субҳонаҳу ва таоло мусулмонларга бирон нарсани Ислом шариатидан бошқа йўллардан олишни ман қилиб, айтди:

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ

– „Йўқ, Парвардигорингизга қасамки, то улар ўз ўрталарида чиққан келишмовчиликларда сизни ҳакам қилмагунларича зинҳор мўмин бўлмайдилар". [4:65]

Яна айтди:

فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

– „Пайғамбарнинг амрига хилоф иш қиладиган кимсалар, ўзларига бирон фитна (кулфат) етиб қолишидан ёки аламли азоб етиб қолишидан эҳтиёт бўлсинлар". [24:63]

Яна айтди:

يُرِيدُونَ أَنْ يُتَحَاكَّمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ

– „Улар тоғутга-шайтонга ҳукм сўраб боришни истайдилар. Ҳолбуки, уларга унга кофир бўлиш буюрилган эди". [4:60]

Ва Расулulloҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) айтдиларки: «Ким бизнинг буйруғимиз бўлмаган (яъни динимизда бўлмаган) бирон-бир ишни қилса, у иш мардуддир».

Бу нусуслар Расулulloҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) келтирган барча нарсаларга чекланиш вожиблигини очиқ-ойдин кўрсатиб турибди. Демак, биз фақат Оллоҳ ҳалол қилган нарсани ҳалол ва Оллоҳ ҳаром қилган нарсани ҳаром деймиз. Расулulloҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) олиб келмаган нарсани олмаймиз ва ҳаром қилмаган нарсани ҳаром қила олмаймиз.

Агар Оллоҳ таолонинг «وما آتاكم» - сизларга келтирган нарса» ва «وما نهاكم» - сизларни қайтарган нарса» каломидаги ما - нарса сўзини:

فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

– „Пайғамбарнинг амрига хилоф иш қиладиган кимсалар, ўзларига фитна (кулфат) етиб қолишидан ёки аламли азоб етиб қолишидан эҳтиёт бўлсинлар!" [24:63]

деган калом билан солиштирилса, Расулulloҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) олиб келган нарсаларнигина, яъни шариат аҳкомларинигина олиш вожиблиги ва Расулulloҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) олиб келмаган нарсаларни олиш эса олувчини азобга гирифтор бўлишига олиб борадиган гуноҳ эканлиги аниқ билинади. Дарҳақиқат, Оллоҳ таоло Расулulloҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам)дан ўзгани ўз ишларида ҳакам қилувчи кишиларнинг иймонсиз эканликларини баён қилиб деди:

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ

– „Йўқ, Парвардигорингизга қасамки, то улар ўз ўрталарида чиққан келишмовчиликларда сизни ҳакам қилмагунларича зинҳор мўмин бўлмайдилар". [4:65]

Бу оят фақат Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) келтирган шариатгина ҳакам қилиниши вожиблигига қатъий далолат қилади. Шунингдек, Оллоҳ таоло ўз пайғамбарига одамларнинг Оллоҳ унга нозил қилган ҳукмларнинг айримларидан уни буриб фитнага солиб қўйишларидан эҳтиёт бўлишни буюрганига ҳам далолат қилади. Оллоҳ таоло айтади:

وَاحْذَرُهُمْ أَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ

– „Уларнинг Оллоҳ сизга нозил қилган аҳкомларнинг айримларидан сизни буриб, фитнага солиб қўйишларидан эҳтиёт бўлинг!“ [5:49]

Бундан ташқари, Қуръон Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) келтирган шариатдан бошқа нарсаларга, яъни куфр аҳкомларига ҳукм сўраб боришни истовчиларнинг ҳалокатга учраши хабарини бериб, айтди:

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزَلَ إِلَيْكَ وَمَا نُزِّلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَكَّمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا

– „Эй Муҳаммад, ўзларини сизга нозил қилинган нарсага (Қуръонга) ва сиздан илгари нозил қилинган нарсаларга иймон келтирган деб ҳисоблайдиган айрим кимсаларнинг тоғут (шайтон)га ҳукм сўраб боришни истаётганларини кўрмадингизми? Ҳолбуки, уларга унга ишонмаслик буюрилган эди. Шайтон уларни бутунлай йўлдан оздиришни истайди“. [4:60]

Бу оят кўрсатиб турибдики, Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам)нинг шариатидан ўзга нарсаларга ҳукм сўраб бориш адашувдир. Чунки, у тоғутга, яъни куфрга ҳукм сўраб бориш бўлиб, Оллоҳ таоло мусулмонларга унга ишонмасликни буюрган.

• Мана шулардан кўриниб турибдики, ғарб дунёқараши ва ундан келиб чиққан низом ва қонунларни олиш жоиз бўлмайди. Чунки, улар Ислом дунёқарашига зид ва хилофдир. Идорий низом ва қонунлар бундан мустаснодир. Улар мубоҳ нарсалардан бўлганлиги учун ҳам. Уларни олиш жоиз. Худди Умар ибн Хаттоб (Разияллоҳу анҳу) Форс ва Румдан девонлар низомини олганлари каби.

Ғарб дунёқараши динни ҳаётдан ажратиш ва динни давлатдан ажратиш ақидасига асосланади.

Ислом дунёқарашининг асоси эса, Ислом ақидаси бўлиб, у ҳаёт ва давлатни Оллоҳнинг буйруқ ва қайтарувлари, яъни шаръий аҳкомларга биноан бошқаришни вожиб қилади.

Ғарб дунёқараши манфаатдорлик асосига қурилган ва уни барча амалларнинг миқёси қилиб олган. Ғарб дунёқараши соф манфаатдорлик дунёқараши бўлиб, моддий манфаат қийматидан бошқа қийматларга аҳамият бермайди. Шунинг учун унда руҳий, инсоний ва ахлоқий қийматлар топилмайди.

Ислом дунёқараши эса, руҳий асос, яъни Оллоҳга иймон келтириш асосига қурилган. Ислом дунёқараши «ҳалол ва ҳаром»ни ҳаётдаги барча

амалларнинг миқёси қилиб белгилаган. У барча амаллар ва қийматларни Оллоҳнинг буйруқ ва қайтарувлари асосида бошқариб туради.

Ғарб дунёқарашида бахт - инсонни жисмоний лаззатлардан имкон қадар кўпроқ баҳраманд этиш ва инсонга унинг барча қулайликларини таъминлашдир.

Ислом дунёқарашида эса, бахт - Оллоҳ таолонинг розилигига эришишдир. Инсоннинг ғаризалари ва жасадий талабларини қондириш шаръий ҳукмларга мувофиқ тартибга солинади.

Шуларга биноан, демократик ҳокимият низоми, капиталистик иқтисод низоми ва ғарб давлатларида мавжуд бўлган умумий эркинликларни олиш жоиз эмас. Шунингдек демократик дастур ва қонунларни, (подшоҳлик) қиролик ёки жумҳурият шаклидаги ҳокимият тузумларини, рибо-судхўрликка асосланган банклар, биржалар ва жаҳон пул бозорларини олиш жоиз эмасдир. Чунки, булар куфр тузумлар ва қонунлари бўлиб, Ислом аҳкомлари ва низомларига зиддир.

- Ғарб дунёқарашини, ундан келиб чиққан фикр ва низомларни олиш жоиз бўлмаганидек, коммунистик дунёқарашни ҳам олиш жоиз эмас. Чунки, коммунистик дунёқараш ҳам Ислом дунёқарашига тамоман қарама-қаршидир.

Коммунистик дунёқараш қуйидаги ақидага асосланган: «Бу борлиқнинг яратувчиси йўқ. Барча нарсаларнинг асли-модда. Борлиқдаги барча нарса моддий ривожланиш йўли билан моддадан вужудга келади».

Ислом дунёқараши асосланган ақида эса, қуйидагича: «Оллоҳ - бутун борлиқнинг яратувчиси. Борлиқдаги барча нарса - унинг махлуқи. У зот инсониятга пайғамбар ва элчилари орқали ўз динини жўнатган ва инсонларга ўзи улар учун нозил қилган буйруқ ва қайтарувларга эргашишни буюрган».

Коммунистик дунёқарашда низом ишлаб чиқариш қуролидан олинади. Чунончи, феодализм жамиятида ишлаб чиқариш қуроли болта бўлиб, ундан феодализм низоми олинади. Агар жамият ривожланиб, капитализмга ўтса, техник восита (станок) ишлаб чиқариш қуролига айланади. Ундан капитализм низоми олинади. Демак, бу дунёқарашнинг низоми моддий ривожланишдан олинади.

Ислом дунёқарашига кўра эса, Оллоҳ Субҳонаҳу ва таоло инсонга ҳаёт низомини белгилаб, саййидимиз Муҳаммад (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам)ни шу низом билан расул-элчи қилиб юборган. Муҳаммад (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) бу низомни инсониятга етказиб, унга мувофиқ ҳаёт кечиришни вожиб қилди.

Коммунистик дунёқарашда, моддий низом ҳаётдаги ўлчовдир. Унинг ривожланиши билан ўлчов ҳам ривожланиб бораверади.

Ислом дунёқарашида эса, ҳалол ва ҳаром, яъни Оллоҳнинг буйруқ ва қайтарувлари ҳаётдаги амалларнинг мезонидир. Демак, ҳалол қилинади, ҳаром тарк этилади. Бу мезон ривожланмайди ҳам, ўзгармайди ҳам. Бу мезонда на манфаатдорлик, на моддийлик ҳакам бўла олади, балки фақат шариат ҳакамдир.

Демак, коммунистик дунёқараш ва исломий дунёқараш ўртасида бутунлай зиддият бордир.

Шунинг учун коммунистик дунёқараш ва унинг бирор фикр ёки низомини олиш жоиз бўлмайди.

Чунончи, моддий ривожланиш, шахсий мулкчиликни бекор қилиш, саноат корхоналари, ишлаб чиқариш қуруллари ва ерга шахслар эгалик қилишини бекор қилиш фикрларини олиш жоиз эмас. Шунингдек, шахсларни илоҳийлаштириш, шахсларга сиғиниш ва булардан бошқа ушбу худосизлик дунёқарашининг фикр ва низомларини олиш ҳам жоиз эмасдир. Буларнинг барчаси Ислом ақидаси ва фикрларига, унинг низом ва аҳкомларига бутунлай қарама-қарши бўлган куфр фикрлари ва куфр низомларидир.

- Энди биз, демократия ўзининг ҳосил бўлиш манбаи, келиб чиқиш ақидаси, қурилган асоси, олиб келган фикр ва низомларида Исломга тамоман зидлигини баён қилишга ўтсак.

Демократиянинг келиб чиқиш манбаи - инсондир. Нарсалар ва ишларга қиройли ёки хунук деб ҳукм чиқарувчи ҳаками эса ақлдор. Аслида, Европа қироллари ва императорлари билан халқлари ўртасидаги шиддатли кураш жараёнида юзага чиққан файласуф ва мутафаккирлар унинг ижодкорларидир. Демак, демократия инсон ўйлаб чиққан нарсга бўлиб, ундаги ҳакам ҳам инсоннинг ақлдор.

Ислом эса, умуман бунинг зиддидир. У Оллоҳ таоло ўз пайғамбари Муҳаммад ибн Абдуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам)га туширган ваҳйдор. Оллоҳ таоло айтади:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۖ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ﴿١﴾

– „Ва у (яъни Муҳаммад сизларга келтираётган Қуръонни) ўз ҳавойи-хоҳиши билан сўзламас. У (Қуръон) фақат (Оллоҳ томонидан пайғамбарга) ваҳй қилинаётган (туширилаётган) бир ваҳйдор“. [53:3,4]
Яна айтади:

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴿١﴾

– „Албатта, Биз у (Қуръон)ни қадр кечасида нозил қилдик“. [97:1]

Исломда аҳкомларни чиқаришда мурожаат қилинадиган ҳакам - Оллоҳ Субҳонаҳу ва таолодир, яъни ақл эмас, шариатдор. Ақлнинг иши Оллоҳ нозил қилган нусусларни тушунишга чеклангандир. Оллоҳ таоло айтади:

إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ

– „Ҳукм (чиқариш) фақат Оллоҳникидир“. [6:57]

Яна айтади:

فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ

– „Бордию бирон нарсга ҳақида талашиб қолсангиз, у нарсани Оллоҳга ва пайғамбарига қайтарингиз!“ [4:59]

Яна айтади:

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ

– „Нима нарасада ихтилоф қилсаларингиз, унинг ҳукми Оллоҳга қайтарилур“.

[42:10]

- Демократиянинг келиб чиқиш ақидаси динни ҳаётдан ажратиш ва динни давлатдан ажратиш ақидасидир. Европада қирол ва императорлар насроний диндорларини ўзларига бўйсундириб, уларни дин номидан халқларни эзиш, зулм қилиш ва қонларини сўриш учун қурол қилиб олган эдилар. Бу диндорлар ҳам барча нарсалар дин номи билан ўзларига тобе бўлишини хоҳлашар эди. Файласуф ва мутафаккирлар эса, динни ҳам, диндорлар ҳукмронлигини ҳам инкор қилардилар. Булар билан диндорлар ўртасидаги «ўрта ечим - мурососозлик» асосида динни ҳаётдан ажратиш ва динни давлатдан ажратиш ақидаси вужудга келди ва демократиянинг асосий ақидасига айланди.

Бу ақида динни инкор қилмади. Балки унинг ҳаётдаги ва давлатдаги ўрнини бекор қилди. Шу билан бирга низомни белгилаш ҳуқуқини инсонга топширди.

Бу ақида ғарб ва унинг фикрларининг фикрий пойдеворидир. Ғарбнинг низоми шу ақидадан келиб чиқди. Ғарб ўз фикрий йўналиши ва ҳаётдаги нуқтаи назарини ҳам ушбу ақида асосида таъйин қилди. Демократия ҳам ушбу ақидадан келиб чиқди.

Аммо Ислом тамоман бунинг зиддидир. У исломий ақида асосига қурилган. Исломий ақида ҳаёт ва давлатнинг барча ишларини Оллоҳнинг буйруқ ва қайтарувлари, яъни шаръий аҳкомлар билан бошқаришни вожиб қилади. Инсон низомни ўзи белгилаш ҳуқуқига эга эмас, балки у Оллоҳ белгилаб берган низомга мувофиқ ҳаёт кечириши лозим.

Шу ақида асосида Ислом дунёқараши вужудга келди ва унинг ҳаётий нуқтаи назари белгиланди.

- Демократия қурилган асос икки фикратдир:

- 1) - Сиёдат (хўжайинлик) - халқники.

- 2) - Халқ - ҳокимият манбаи.

Яъни, халқнинг иродасига эгалик қилувчи ва уни бошқарувчи подшо ва императорлар эмас, халқнинг ўзидир. Бу иродани амалда ижро этувчи ҳам халқдир. Халқ сиёдат соҳиби, ўз иродасининг эгаси ва бошқарувчиси бўлиш билан қонунчиликни ўз қўлига олди. Бу унинг иродасини ўзи бошқаришини, шунингдек умумхалқ иродасини ифодалайди. Халқ депутатлар орқали қонун чиқариш билан шуғулланади. У депутатларни ўзидан ноиб бўлиб қонун чиқаришлари учун ўзи сайлайди.

Халқ ўз манфаатига қараб, ҳар қандай дастур, низом ва қонунни ишлаб чиқади ва ҳар қандай дастур, низом ва қонунни бекор қилади. Халқ ҳокимиятни қиролликдан республикачилик тузумига айлантириш ёки аксини қилиш ҳуқуқига эга. Шунингдек республикачилик тузумини президентлик бошқарувидан парламент бошқарувига алмаштириши ёки аксини қилиши ҳам мумкин. Франция, Италия, Испания ва Грецияда содир бўлган ҳокимият тузумининг қиролликдан республикачиликка, республикачиликдан қиролликка айланиши бунга мисол бўлади.

Шунингдек халқ иқтисод низомини капиталистик шаклдан социалистик шаклга ўзгартириши ёки аксини қилиши мумкин. Қонун соҳасида, у ўз депутатлари воситачилигида бир диндан бошқа динга ўтиш ёки динсиз бўлиш жонзлиги ҳақида қонунлар чиқарди. Зинокорлик ва баччавозликка, шу йўллар билан касб қилишга қонунан ижозат берди.

Халқ ҳокимият манбаи бўлгач, хоҳлаган ҳокимини сайлайди. Бу ҳоким халққа ўзи чиқарган қонунларни татбиқ қилади ва уни шу қонунлар билан бошқаради. Ҳокимни вазифасидан бўшатиш ёки бошқа ҳоким билан алмаштириш ҳам халқнинг ҳуқуқи бўлади. У ҳокимият эгаси, ҳоким эса, ўз ҳокимлигини ундан олган.

Исломда эса сиёдат умматники эмас, шариатники. Ёлғиз Оллоҳ қонун чиқарувчидир. Умматнинг барчаси бирлашса ҳам, бирорта ҳукм чиқариш ҳуқуқига эга эмас. Агар барча мусулмонлар йиғилиб, иқтисодни тиклаш учун рибо-судхўрликка, жамиятда фоҳишабозлик тарқалиб кетмаслиги учун махсус фоҳишахоналарга рухсат беришга ёки ишлаб чиқариш ривожини ошириш учун шахсий мулкчиликни ё рўзанинг фарзлигини бекор қилишга келишсалар, бунинг заррача қиймати йўқдир. Шунингдек, улар мусулмонга хоҳлаган ақидасига эътиқод қилиш эркинлигини, молини ўстиришнинг барча воситалари, гарчи ҳаром йўллар билан бўлса ҳам ўстира бериш эркинлигини берадиган, ҳаётида ароқ ичибми, зино қилибми, хоҳлагандай яшаши ва фойдаланиши учун шахс эркинлигига рухсат берадиган умумий эркинликларни жорий қилишга келишсалар, бундай келишувлар Ислом назарида пашшанинг қанотичалик эътиборга эга эмас. Агар бир тўп мусулмонлар шу ишларни қилишга уринсалар, уларга қарши, то қайтгунларича уришиш вожиб бўлади. Мусулмонлар барча ишларида Оллоҳнинг буйруқ ва қайтарувларига чеклангандирлар. Улар Ислом аҳкомларига зид бирор ишни қилишлари дуруст эмас. Шунингдек, улар бирорта ҳукми ҳам чиқаришлари мумкин эмас. Фақат ёлғиз Оллоҳгина қонун чиқарувчидир. Аллоҳ таоло айтади:

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ

– „Йўқ Парвардигорингизга қасамки, то улар ўз ўрталарида чиққан келишмовчиликларда сизни ҳакам қилмагунларича зинҳор мўмин бўлмайдилар“.

[4:65]

Яна айтади:

إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ

– „Ҳукм (чиқариш) фақат Оллоҳникидир“.

[6:57]

Яна айтади:

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَكَّمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ

– „Эй Мухаммад, ўзларини сизга нозил қилинган нарса (Қуръон)га ва сиздан илгари нозил қилинган нарсаларга иймон келтирган деб ҳисоблайдиган айрим кимсаларнинг тоғутга ҳукм сўраб боришни

истаётганларини кўрмадингизми? Ҳолбуки, уларга унга ишонмаслик буюрилган эди. Шайтон уларни бутунлай йўлдан оздиришни истайди. [4:60]

Тоғутга ҳукм сўраб бориш, Оллоҳ нозил қилган шариатдан ўзга нарсаларга, яъни инсонлар чиқарган куфр ҳукмларига ҳукм сўраб боришдир. Оллоҳ таоло айтади:

أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

– „Улар жоҳилият (динсизлик) ҳукмини истайдиларми?! Иймонлари комил бўлган қавм учун Оллоҳдан ҳам гўзалроқ ҳукм қилгувчи ким бор?“ [5:50]

Жоҳилият ҳукми - Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) Оллоҳ ҳузуридан келтирмаган, яъни инсонлар ўзлари тузган куфр ҳукмидир. Оллоҳ айтади:

فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

– „Пайғамбарнинг амрига хилоф иш қиладиган кимсалар, ўзларига бирон фитна (кулфат) етиб қолишидан ёки аламли азоб етиб қолишидан эҳтиёт бўлсинлар“. [24:63]

Оллоҳ Пайғамбари (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам)нинг амрига хилоф иш қилишдан эҳтиёт бўлишга огоҳлантирган иш, инсонлар чиқараётган қонунларга эргашиш ва Пайғамбар (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) олиб келган шариатни тарк этишдир. Пайғамбар (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) айтадилар: «Кимки бизнинг буйруғимиздан бўлмаган ишни қилса, у мардуддир». Ҳадисдаги буйруғимиз калимасидан мурод Ислоmdir.

Бундан ташқари сиёдат шариатники, ёлғиз Оллоҳгина қонун чиқарувчи, инсонлар қонун ишлаб чиқишлари жоиз эмас. Улар бу дунёдаги барча ишларини Оллоҳнинг буйруқ ва қайтарувларига мувофиқ амалга оширишлари вожиблигини баён қилиб берувчи ўнлаб қатъий оятлар ва ҳадислар бордир.

Ислом Оллоҳнинг буйруқ ва қайтарувларини ижро этиш вазифасини мусулмонлар зиммасига юклади. Оллоҳнинг буйруқ ва қайтарувларини ижро этиш эса, уни амалда ижро қилувчи ҳокимиятга муҳтождир. Шунинг учун Ислом умматга салтанат, яъни Оллоҳнинг буйруқ ва қайтарувларини умматга татбиқ қиладиган ҳокимни ихтиёр қилиш ҳуқуқини берди. Бу эса халифани тиклаш ҳуқуқи мусулмонларники эканлиги ва улар буни Оллоҳнинг Китоби ва Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам)нинг суннати асосида байъат бериб, рўёбга чиқаришларини баён қилган ҳадислардан олингандир. Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) айтадилар: «Кимки бўйнида байъат бўлмаган ҳолда ўлса, динсизларча ўлибди». Абдуллоҳ ибн Амр ривоят қилади: Мен Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам)дан эшитдим: «Ким имом (халиа)га байъат қилса, унга қўлини ва қалбини бериб аҳд қилса, иложи борица унга итоат қилсин. Агар бошқаси имомлик талашиб келадиган бўлса уни ўлдиришлар», - дедилар.

Убода ибн Сомит (Разияллоҳу анҳу) ривоят қилади: «Биз Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам)га хуш ёқмай турган ҳолатимизда ҳам, қизиқиб турган ҳолатимизда ҳам қулоқ солиб итоат қилишга байъат бердик». Умнат ҳокимни Оллоҳнинг Китоби ва расулининг суннати асосида байъат бериш йўли билан тиклашини баён қилган яна булардан бошқа кўп ҳадислар бор. Шариат салтанатни умматга берди. Умнат байъат йўли билан ўзини бошқарадиган ҳокимни бу ишга ўздан ноиб қилиб қўяди. Лекин шариат, демократия низомидагидек, ҳокимни вазифасидан четлатиш ҳуқуқини умматга бермади. Бунга далил: бир қанча саҳиҳ ҳадислар келганки, улар халифа модомики, маъсият-гуноҳ ишга буюрмас экан, гарчи зулм қилса ҳам унга итоат қилишни вожиб қилади. Ибн Аббос (Разияллоҳу анҳу) ривоят қиладилар: Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам): «Ким амиридан ёқтирмайдиган нарсани кўрса, сабр қилсин. Чунки ким жамоатдан бир қарич ажралса-ю, кейин ўлса, унинг ўлими динсизларча ўлимдир»,- дедилар. Авф ибн Молик (Разияллоҳу анҳу) айтадилар: Мен Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам)нинг шундай деяётганларини эшитдим: «... имомларингизнинг ёмонлари, сизлар уларни, улар сизларни ёмон кўрадиган ва сизлар уларга, улар сизларга лаънат айтадиганларидир. Биз: ё Расулаллоҳ, бундай ҳолатда уларга қарши уруш қилмаймизми? - дедик. Ул зот: йўқ, модомики, ораларингизда намозни барпо қилар эканлар (уларга қарши чиқмайсиз). Огоҳ бўлинглар, ким ўз волийси (бошлиғи)нинг бирор маъсият-гуноҳ ишни қилаётганини кўрса, қилаётган маъсиятини ёмон кўрсин, бироқ итоатдан бош тортмасин»,- дедилар. Бу ҳадисдаги намозни барпо қилиш Ислом билан ҳукм юритиш маъносини англатади. Бу, бир жузъни-бўлакни зикр қилиб, бутун нарсани ирода қилиш қабилидандир.

Ҳокимга қарши чиқиш ундан очиқ куфр содир бўлгандагина жоиз бўлади. Убода ибн Сомитнинг байъат ҳақидаги ҳадисида бу ҳақда шундай дейилади: «... Биз Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам)га байъат бердик. Ул зот биздан қизиқиб турганимизда ҳам, ёқтирмай турганимизда ҳам, қийинчилигимизда ҳам, кенгчилигимизда ҳам қулоқ солиб, итоат қилишга, ўзгаларни афзал кўришга бошлиқликни эгаси билан талашмасликка байъат олдилар. Ва айтдиларки: фақат унда очиқ куфрни кўрсаларинг бу ҳақда сизларнинг Оллоҳ томонидан қатъий далил-хужжатларинг бўлса, (талашишингиз мумкин)».

Халифани мансабидан четлатиш ҳуқуқига фақат «маҳкаматул-мазолим» (зулм-адолатсизликка тегишли ишларни кўрадиган маҳкама)гина эгадир. Чунки халифани мансабидан четлатишга сабаб бўладиган ва лозим қилиб қўядиган ишлардан бирортасининг содир бўлиши бартараф қилиш лозим бўлган адолатсизликлардан. Шунингдек, бу адолатсизлик исботга муҳтож бўлиб, уни қозининг олдида исботлаш шарт. Маҳкаматул-мазолим Ислом давлатидаги барча мазлама (адолатсизликлар)ни бартараф қилиш билан шуғуллангани ва унинг қозиси мазлама (адолатсизлик)ни исботлаш ва унга ҳукм чиқариш ҳуқуқига эга бўлганлиги учун маҳкаматул-мазолим юқоридаги ҳолатлардан биронтаси содир бўлган ёки бўлмаганини аниқлайди ва халифани мансабидан четлатиш масаласини ҳам у ҳал қилади.

- Демократия кўпчиликнинг бошқаруви ва кўпчилик томонидан қонун ишлаб чиқиш, деб эътибор қилинади. Ҳокимлар, парламент аъзолари, олий бошқарув органлари, ҳукумат ва ҳайъат аъзолари кўпчилик томонидан сайланади. Шунингдек, парламентларда қонун ишлаб чиқиш, барча кенгашлар, ҳокимият органлари ва ҳайъатларда қарорлар қабул қилиш кўпчилик фикри билан ҳал қилинади.

Шуниинг учун демократия низомида кўпчилик барчага - ҳокимга ҳам, маҳкумга ҳам - ўз ҳукмини ўтказди. Чунки, кўпчиликнинг фикри халқнинг иродасини ифодалайди. Озчилик эса кўпчилик фикрига бўйсунуши ва итоат қилиши лозим.

Ислонда эса, иш мутлақо ўзгачадир.

Қонунчиликка онд ишлар кўпчиликнинг ҳам, озчиликнинг ҳам фикрига боғлиқ эмас. У фақат шаръий нусусларга асосланади. Зеро, қонун чиқарувчи ёлғиз Оллоҳдир, уммат эмас. Жамиятнинг ишларини бошқариш ва ҳокимиятни идора қилиш учун лозим бўлган аҳкомларни табанний (қабул ва таъйин) қилиш салоҳиятига эга шахс фақат халифадир. У аҳкомларни тўғри ижтиҳод билан энг кучли далилга асосланиб, Оллоҳнинг Китоби ва пайғамбарининг суннатида келган шаръий нусуслардан олади. Халифа қонунийлаштиришни хоҳлаётган аҳкомлар тўғрисида «уммат мажлиси»га фикр олиш учун мурожаат қилиши вожиб эмас. Лекин жоиздир. Дарҳақиқат, ҳулафои рошидинлар бирор ҳукми табанний қилмоқчи бўлсалар, саҳобаларга фикр олиш учун мурожаат қилар эдилар. Умар ибн Хаттоб (Разияллоҳу анҳу) Шом, Миср ва Ироқ ўлкаларида фатҳ қилинган ерлар тўғрисида ҳукм табанний қилмоқчи бўлганларида, мусулмонлардан маслаҳат сўраганлар.

Агар халифа табанний қилаётган аҳкомлари тўғрисида уммат мажлисига фикр олиш учун мурожаат қилса, мажлиснинг фикрини олиш, гарчи барчаники ёки кўпчиликники бўлса ҳам, халифага мажбурий бўлмайди. Расулulloҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) Ҳудайбия сулҳида, сулҳ битимига эътироз билдирган мусулмонларнинг фикрини, гарчи улар кўпчилик бўлса ҳам қабул қилмадилар. Уларнинг фикрини рад этиб, битимни тузишда давом этдилар. Уларга эса: «Мен Оллоҳнинг бандаси ва элчисиман. Ул зотнинг амрига зинҳор хилоф иш қилмайман», - дедилар. Улуғ саҳобалар шундай ижмоъ қилганлар (келишганлар)ки, Имом (Халифа) муайян аҳкомларни табанний этиш ва унга амал қилмоққа буюриш ҳуқуқига эга. Мусулмонлар эса раъй-фикрларини тарк этиб, шу аҳкомларга итоат қилишлари вожибдир. Бундан қуйидаги машҳур қондалар истинбот қилинган: «Имом (Халифа)нинг амри ихтилофни кўтаради». «Имомнинг амри зоҳирда ҳам, ботинда ҳам нуфузlidir». «Султон рўй бераётган муаммолар миқдорича ҳукмлар чиқариши мумкин». Бундан ташқари Оллоҳ Субҳонаҳу ва таоло ҳокимларга бўйсунушни буюриб, шундай дейди:

أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ

— „Оллоҳга итоат қилингиз ва пайғамбарга ҳамда ўзларингиздан бўлган (яъни мусулмон) ҳокимларга бўйсунингиз!“ [4:59]

Қонунчиликка ўхшаб билим, фикр юритиш ва чуқур изланишга муҳтож бўладиган илм-фанга ва фикрга оид ишларда озчилик ҳам, кўпчилик ҳам эмас, балки тўғрилиқ эътибор қилинади. Ва бу ишларнинг воқелиги - моҳиятини идрок қила оладиган шу соҳа мутахассисларига мурожаат қилинади. Чунончи, ҳарбий ишларда, шу соҳа билимдонлари бўлган ҳарбийларга, фикҳий масалаларда мужтаҳид, фақиҳларга, тиббиётда моҳир табибларга, ҳандаса ишларида малакали муҳандисларга, фикрий ишларда йирик мутафаккирларга мурожаат қилинади ва ҳоказо...

Демак, бу ишларда кўпчилик эмас, тўғрилиқ эътиборлидир. Тўғрилиқ эса, ўз ўрнидан, яъни кўпчиликдан эмас, шу соҳа мутахассисларидан олинади.

Парламент аъзолари эса, мусулмонларнинг юртларидагиси ҳам, ғарбдагиси ҳам бу ишлар бўйича мутахассис, билим ва маълумотга эга эмаслар. Шунинг учун бу ишларда парламент аъзоларининг кўпчилиги берган фикрнинг фойдаси ҳам, қиймати ҳам йўқ. Уларнинг розилиги ёки қаршилиги билим, идрок ва маърифат асосида эмас, балки шаклий, юзаки бўлади. Шунинг учун, бундай ишларда кўпчиликнинг фикри мажбурий деб эътибор қилинмайди. Бунга далил: Расулulloҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) Бадр жангида Ҳаббоб ибн Мунзирнинг фикрига рози бўлганларидир. Ҳаббоб жой (стратегик ўрин)ларни яхши билар эди. У Расулulloҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам)га, агар ваҳй орқали бўлмаган бўлса, тушган жойларини ўзгартиришни, бу жой уруш учун қулай эмаслигини маслаҳат берди. Шунда Расулulloҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) унинг фикрига рози бўлдилар ва у белгилаб берган жойга тушдилар. Бу борада саҳобалардан маслаҳат сўрамадилар.

Аммо, чуқур фикрга, илм ва изланишга муҳтож бўлмасдан амалга ошириш мумкин бўлган ишларда эса, кўпчиликнинг раъйи-фикри олинади. Чунки, бундай ишларни кўпчилик идрок қила олади ва кўрилаётган манфаатга қараб, бу ҳақда ўз фикрларини осонлик билан билдиришлари мумкин. Бунинг мисоллари: Фалончини сайлаймизми ёки йўқми? Йўлга эрталаб чиқамизми ёки кечқурунми? Самолётга минамизми, пароходгами ёки поездга? ва ҳоказо. Бу каби ишларни ҳар бир инсон идрок қилади ва шу ҳақда ўз фикрини билдира олади. Шунинг учун бу борада кўпчиликнинг фикри эътиборли бўлиб, уни олинади ва у мажбурий бўлади. Бунга далил Уҳуд жангига чиқиш воқеасидир. Дарҳақиқат, Расулulloҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) ва кекса саҳобаларнинг фикри Мадинадан чиқмаслик эди. Кўпчилик, хусусан, ёшлар эса, Қурайшни шаҳардан ташқарида қарши олиш учун Мадинадан чиқиш фикрида эдилар. Фикр Мадинадан чиқиш-чиқмаслик тўғрисида борарди.

Кўпчилик чиқишни талаб қилгач, Расулulloҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) уларнинг фикрини қабул қилиб, кекса саҳобаларнинг фикрини тарк этдилар. Қурайшни қарши олиш учун Уҳудга чиқдилар.

- Умумий эркинликлар фикрати демократик фикрларнинг энг кўзга кўринарлиси ва демократиянинг асосларидан биридир. Ҳар бир шахс шу эркинликлар билан ўз иродасига ўзи эга бўлиш ва уни ҳеч қандай тазйиқ ёки зўравонликсиз ўзи хоҳлаганидек бошқариш имкониятига эга бўлади.

Жамиятнинг ҳар бир шахси учун умумий эркинликлар тўла таъминлансагина, халқ ўзининг умумий иродасини ифодалай олади.

Шахснинг эркинликлари демократия низомида муқаддасдир. Унга давлат ҳам, бошқа шахслар ҳам тажовуз қилиши мумкин эмас. Капиталистик демократия низоми шахс низоми деб эътибор қилинади. Бу низомда умумий эркинликларни ҳимоя қилиш ва муҳофаза этиш давлатнинг энг муҳим вазифаларидан бири саналади.

Демократиядаги умумий эркинликлар мустамлака қилинган халқларнинг, уларни мустамлака қилиб, бойликларини тортиб олаётган ва талон-тарож қилаётган давлатларнинг чангалидан озод бўлиши дегани эмас. Чунки, мустамлакачилик фикрати демократиядаги мулк эркинлигининг натижаларидан биридир.

Шунингдек, бу эркинликлар, қулликдан озод ва халос бўлиш маъносини ҳам билдирмайди. Зеро, бугунги кунда бизнинг дунёмизда қуллик йўқдир.

Умумий эркинликлар қуйидаги тўрт эркинликни ифодалайди холос. Улар:

- 1 - Эътиқод эркинлиги
- 2 - Фикр эркинлиги
- 3 - Мулк эркинлиги
- 4 - Шахс эркинлиги

Бу умумий эркинликларнинг бирор тури ҳам Исломда мавжуд эмас. Мусулмон бирор ишда эркин бўлмай, барча ишларида шаръий ҳукмлар билан чеклангандир. Исломда қулни озод қилишдан бошқа бирор эркинлик йўқ. Қуллик эса, аллақачон тугагандир.

Бу тўрт эркинлик ҳам Исломга ва унинг аҳкомларига тамоман зиддир. Бунинг баёни қуйидагича:

- Эътиқод эркинлигининг маъноси шуки, инсон ҳеч қандай тазйиқ ёки зўравонликсиз хоҳлаган ақидасига эътиқод қилиш ва ёқтирган динини қабул қилишга ҳақлидир. Шунингдек, ўзининг ақидаси ва динини ташлаб, янги ақида ва янги динга ўтиши ёки динсиз бўлиши мумкин. Яъни, инсон шу ишларни ҳеч қандай тазйиқ ёки зўравонликсиз, тўла эркинлик билан қилиш ҳуқуқига эгадир. Масалан, мусулмон тўла эркинлик билан насронийлик ё яҳудийлик ё бутпарастлик ё коммунистликка ўтиб кетиши мумкин. Давлат ҳам, бошқаси ҳам уни бу ишдан ман қилиш ҳуқуқига эга эмас.

Аслида эса, Ислом мусулмонга Ислом ақидасини ташлаб, яҳудий ё насроний ё бутпараст ё коммунист ё капиталист бўлишини, яъни муртад бўлишни ҳаром қилди. Ким муртад бўлиб, Исломдан чиқса, ундан тавба талаб қилинади. Агар тавба қилиб, қайтса, қабул қилинади. Акс ҳолда, ўлдирилади ва мол-мулки мусодара қилиниб, никоҳи ажратилади. Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам): «Ким динини ўзгартирса, уни ўлдиришлар», - деганлар.

Агар муртадлар бир жамоат бўлса ва муртадликда қаттиқ туриб олсалар, улар билан то динга қайтгунларича ёки қирилиб тугагунларича урушилади. Бунга Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам)нинг вафотларидан сўнг юз берган муртадлар ҳодисаси мисол бўлади. Абу Бакр

Сиддиқ (Разияллоҳу анҳу) улар билан то тирик қолганлари Исломга қайтгунича аёвсиз уруш қилдилар.

- Фикр эркинлигининг маъноси шуки, ҳар бир инсон ҳар қандай раъй ва фикрга эга бўлиши, уни айтиши ва унга даъват қилиши мумкин. Бу раъй ва фикр қандай бўлмасин, бу ҳақда инсон эркин, унинг учун ҳеч қандай чегара, чеклов йўқ, шунингдек, мазкур фикрни рухсат берилган ҳар қандай услуб билан ифодалаши мумкин. Модомики, у бошқаларнинг эркинлигига тажовуз қилмас экан, давлатнинг ҳам, бошқаларнинг ҳам уни бу ишдан ман қилишга умуман ҳаққи йўқ. Чунки, инсоннинг бирор фикрга эга бўлиши ёки шу фикрни ифодалаши, айтиши ёки шунга даъват қилишини қайси йўл билан бўлсада, ман қилиш эркинликка тажовуз деб эътибор қилинади.

Исломда эса, мусулмон барча иш ва сўзларида шаръий нусуслар келтирган аҳкомларга чеклангандир. У фақат шаръий далиллар ижозат берган ишни қилиши ёки сўзни гапириши мумкин. Шунга кўра, мусулмон шаръий далиллар ижозат берган ҳар қандай фикрга эга бўлиши, уни айтиши ва унга даъват қилиши жоиз. Агар шаръий далиллар ман қилса, мусулмон учун бундай фикрга эга бўлиши, уни айтиши ва унга даъват қилиши асло жоиз эмас. Агар, бу ишларни қилса, жазоланади. Демак, мусулмон фикрга эга бўлишда ҳам, уни айтишда ҳам, унга даъват қилишда ҳам эркин эмас, балки шаръий аҳкомлар билан чеклангандир.

Ислом ҳақ сўзни ҳамма вақтда ва ҳамма жойда айтишни вожиб қилди. Убода ибн Сомитнинг байъат ҳақидаги ҳадисида шундай дейилади: «Биз Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам)га ... қаерда бўлсак ҳам маломатчининг маломатидан қўрқмасдан, ҳақ сўзни айтишга байъат бердик».

Шунингдек, Ислом мусулмонларга ҳокимларнинг олдида фикрни ошқоро айтишни ва уларнинг ишларини муҳосаба қилиб (тергаб) туришни вожиб қилди. Умму Атиья (Разияллоҳу анҳо) Абу Саид (Разияллоҳу анҳу)дан ривоят қиладилар. Абу Саид айтади: Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам): «Жиҳоднинг энг афзали золим султоннинг олдида айтилган ҳақ сўзидир», - дедилар. Абу Умома ривоят қилади: Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) Ақаба байъатида, «Эй Расулуллоҳ, қайси жиҳод афзал?» - деб сўраган кишига, «Золим султоннинг ҳузурида айтиладиган ҳақ сўзидир», - деб жавоб бердилар. Расулуллоҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) айтганларки: «Шаҳидларнинг улуғи Ҳамза ва золим имом ҳузурида туриб, унга насиҳат қилган ва имом уни қатл қилган кишидир».

Бироқ, булар фикр эркинлиги эмас, балки шаръий аҳкомлар билан чекланишдир. Шаръий аҳкомларга кўра фикр айтиш баъзи ҳолатларда мубоҳ, айрим ҳолатларда эса вожибдир.

- Мулк эркинлиги эса, иқтисодда капитализм низомини ҳамда халқларни мустамлака қилиш, бойликларини талон-тарож этиш ва ўзлаштириш фикратини вужудга келтирган эркинликдир. Бу эркинлик инсон аввало мулкка эга бўлиши, кейин эса, уни ҳар қандай услуб ва воситалар билан ўстириши, кўпайтириши мумкин, деган маънони англатади. Яъни инсон мулкка эга бўлиш ва мулкни ўстириш учун, мустамлакачилик

қилиш, мустамлака қилинган халқларнинг бойликларини талон-тарож қилиш ва ўғирлаш, ихтикор (монополия), судхўрлик, савдо молини айбини яшириш, фирибгарлик, алдамчилик, баҳосини ўта арзонлатиб ёки қимматлатиб юбориш, қиморбозлик, фоҳишабозлик, баччавозлик ва аёлнинг аёллигидан фойдаланиш, спиртли (маст қилувчи) ичимликлар саноати ва савдосини юргизиш, порахўрлик ва булардан бошқа услубларни қўллаши жоиз.

Ислоннинг мулкчилик ҳақидаги аҳкомлари бу эркинликка зиддир. Ислон халқларни мустамлака қилиш, уларнинг бойликларини талон-тарож қилиш ва ўзлаштириб олиш фикратига қарши курашади. Шунингдек, рибо-судхўрликнинг барча турларини кўп фоиизлигини ҳам, оз фоиизлигини ҳам ман қилади. Ислон мулкка эга бўлиш ва уни ўстириш сабабларини, уни тасарруф қилиш йўлларини аниқ белгилаб берди ва булардан бошқаларини ҳаром қилди. Мусулмонга мулкка эга бўлиш, уни ўстириш ва тасарруф қилишда ушбу сабаб ва йўлларга чекланишни вожиб қилди. Яъни, уни бу соҳада хоҳлагандай тасарруф қиладиган, эркин ташлаб қўймади. Балки уни шаръий аҳкомлар билан чеклаб қўйди. Унга қароқчилик, талончилик, ўғирлик ва порахўрлик билан, судхўрлик, қиморбозлик, фоҳишабозлик, баччавозлик билан бойлик орттириш ва ўстиришни ҳаром қилди. Шунингдек, савдо молини айбини яшириш, фирибгарлик, алдамчилик, баҳосини ўта арзонлатиб ёки қимматлатиб юбориш билан, маст қилувчи ичимликлар саноати ва савдоси билан, аёлнинг аёллигидан фойдаланиш ва бошқа ман қилинган сабаблар билан мулкка эга бўлиш ва уни ўстиришни ҳаром қилди.

Буларнинг барчаси мулкка эга бўлиш ва уни ўстиришнинг ман қилинган сабабларидир. Булар воситасида эгалланган ҳар қандай мол мусулмон учун ҳаром бўлади ва бу билан шуғулланган киши жазоланади.

Мана шулардан кўриниб турибдики, Ислонда мулк эркинлиги йўқ. Балки, мусулмон мулкка эга бўлиш ва уни тасарруф қилишда шариатнинг аҳкомларига чеклангандир. Улардан четга чиқиши жоиз эмасдир.

- Шахс эркинлиги эса, у барча чекловлардан қутулиш ва руҳий, ахлоқий, инсоний қийматлардан бўшалиш эркинлиги, оилани парчалаш, унинг вужудини ва бирлигини йўқ қилиш эркинлигидир. Бу эркинлик номи билан инсонни ҳалокатга олиб боровчи барча амаллар қилинади, ҳаромлар ҳалолга айлантирилади. Шу эркинлик ғарб жамиятларини инсон учун ўта шармандали бўлган ҳайвоний жамиятларга айлантирди. Ва жамият аҳолисини эса ҳайвонлар даражасидан ҳам паст, тубан даражага тушириб қўйди.

Бу эркинлик қарор қилдики: инсон ўзининг шахсий ҳаёти ва турмуши тарзини ўзига ёққан шаклда тўла эркинлик билан тасарруф қилишга ҳақлидир. Давлат ҳам, бошқаси ҳам унинг қилмоқчи бўлган тасарруфи ёки турмуш тарзига тўсқинлик қилишга ҳаққи йўқ. У инсонга фоҳишабозлик, баччавозлик, лесбиянкалик, ароқхўрлик, яланғочлик ва бошқа ҳар қандай тубан ва ярамас ишларни ҳам ҳеч қандай қайд ёки чекловсиз, тазйиқ ёки мажбур қилинмасдан, тўла эркинлик билан қилишга рухсат берди.

Ислом аҳкомлари шахс эркинлигига тамоман зиддир. Исломда шахс эркинлиги йўқ. Мусулмон барча ишлари ва тасарруфларида Оллоҳнинг буйруқ ва қайтарувлари билан чекланган бўлиб, Оллоҳ ҳаром қилган ишни қилиши ҳаромдир. Агар бирор ҳаром ишни қилишга киришса гуноҳкор бўлади ва қаттиқ жазоланади.

Ислом фоҳишабозлик, баччавозлик, лесбиянкалик, ароқхўрлик, яланғочлик ва булардан бошқа инсонни ҳалокатга олиб борувчи ишларни ҳаром қилди. Уларнинг ҳар бирига қаттиқ жазо белгилади.

Ислом чиройли ахлоқ, мақтовга лойиқ сифатларга эга бўлишни буюрди. Ислом исломий жамиятни поклик ва иффат жамияти, юксак қийматлар жамиятига айлантирди.

Юқоридагилардан аниқ ва равшан бўлаптики, ғарбнинг дунёқараши, қийматлари, нуқтаи назари, демократияси ва умумий эркинликлари, буларнинг барчаси Исломга ва унинг аҳкомларига тамоман зид ва қарама-қаршидир. Улар куфр фикрлари, куфр дунёқараши, куфр низомлари ва қонунларидир. Демократия Исломдандир, у айнан шўро-маслаҳат, у амри маъруф ва наҳй мункар, у ҳокимларни муҳосаба қилиш, дейилиши нодонлик ёки адаштирувдир.

Шўро-маслаҳат, амри маъруф, наҳй мункар ва ҳокимларни муҳосаба қилиш шаръий аҳкомлардир. Уларни Оллоҳ таоло белгиланган ва мусулмонларга уларни шаръий ҳукм деган эътибор билан олиш ва улар билан чекланишга буюрган.

Аммо демократия эса, на шаръий ҳукм, на Оллоҳ тузиб берган қонунчиликдир. Балки у инсонлар ўйлаб топган нарса ва улар тузган қонунчиликдир.

У шўро - маслаҳат эмасдир. Шўро - фикр беришдир. Демократия эса, ҳаёт ҳақидаги нуқтаи назар ва инсонлар ақллари билан ўйлаб топган, самовий ваҳйга эмас, балки ақллари кўрсатган манфаатларга биноан чиқараётган дастур, низом ва қонунлар учун қонунчиликдир.

Шунинг учун мусулмонларга уни қабул қилиш, ё унга даъват қилиш, унинг асосида партиялар тузиш ва ҳаётдаги нуқтаи назар қилиб олиш ҳаромдир. Шунингдек, уни ҳаётга татбиқ этиш, дастур ва қонунларга асос ёки манбаъ қилиш, таълим ёки таълимнинг ғояси учун асос қилиб олиш ҳаромдир.

Мусулмонлар уни бутунлай улоқтириб ташлашлари вожиб. Чунки у нажас, у тоғут-шайтоннинг ҳукми, у куфр, куфр фикрлари, куфр низомлари ва куфр қонунларидир. Унинг Исломга ҳеч қандай алоқаси йўқдир.

Шунингдек, мусулмонлар Исломни ҳаёт, давлат ва жамиятда комил тарзда татбиқ этмоқлари вожибдир.

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ تُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ
وَتُصْلِهِ جَهَنَّمَ ۖ وَسَاءَتْ مَصِيرًا

– „Ким ҳақ йўлни аниқ билганидан кейин пайғамбарга хилоф иш қилса ва мўминларнинг йўлларида бошқа йўлга эргашиб кетса, Биз уни

кетганича қўйиб берамиз. Сўнгра жаҳаннамга дохил қиламиз. Нақадар ёмон жойдир у! [4:115]

Оллоҳнинг ёрдами ва фазли билан 1410 ҳижрий йил, зулқаъда ойининг учинчиси, якшанба куни, 1990 милодий йил, йигирма еттинчи май куни хотималанди.
